

2 - 25 JUNI 2006

JAARVERSLAG 2006

HOLLAND
FESTIVAL

Stichting Holland Festival
Piet Heinkade 5
1019 br Amsterdam
020 788 21 00
info@hollandfestival.nl
www.hollandfestival.nl

Inhoudsopgave jaarverslag 2006

I	JAAARREKENING	5
1.1	Balans 31 december 2006	5
1.2	Exploitatierkening 2006	6
1.3	Toelichting op de balans	7
1.4	Toelichting op de exploitatierkening 2006	11
1.5	Specificatie D.2.1 productie- en voorstellingskosten	16
1.6	Toelichting verschillen tussen begroting en uitkomst	18
1.7	Kasstroomoverzicht	20
1.8	Prestatieoverzicht per productie Accountantsverklaring	21
2	BESTUURSVERSLAG	27
3	ACTIVITEITENVERSLAG	29
3.1	Programma	29
3.2	De Context	31
3.3	EarFuel/EyeFuel	33
3.4	Prestatieoverzicht	34
3.5	Radio	35
3.6	Samenwerking	35
3.7	Communicatie & Marketing	36
3.9	Externe betrekkingen/samenwerking met de private sector	38
3.9	Financiën	39
3.10	Organisatie	40
4	OVERZICHT PROGRAMMA HOLLAND FESTIVAL 2006	42

I. Jaarrekening

I.1 Balans per 31 december 2006 na resultaatberekening

ACTIVA	31 december 2006	31 december 2005
VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa	120.762	112.380
VLOTTENDE ACTIVA		
Vorraden	22.143	24.987
Vorderingen	382.898	269.444
Liquide middelen	<u>5.042</u>	<u>5.694</u>
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	<u>410.083</u>	<u>300.125</u>
TOTAAL ACTIVA	<u><u>530.845</u></u>	<u><u>412.505</u></u>
PASSIVA		
EIGEN VERMOGEN		
Stichtingskapitaal	45	45
Algemene reserve	<u>250.572-</u>	<u>124.330</u>
Totaal eigen vermogen	250.527-	124.375
KORTLOPENDE SCHULDEN		
ING Bank rekening Courant	285.633	10.951
Crediteuren	297.110	172.979
Belastingen / Premies	100.277	15.482
Overige schulden	23.128	19.761
Overlopende passiva	<u>75.224</u>	<u>68.957</u>
TOTALE KORTLOPENDE SCHULDEN	781.372	288.130
TOTAAL PASSIVA	<u><u>530.845</u></u>	<u><u>412.505</u></u>

1.2 Exploitatierkening 2006

	Exploitatie 2006	Begroting 2006	Norm-begroting kunstenplan 2005-2008	Exploitatie 2005
BATEN				
DIRECTE OPBRENGSTEN				
A.1 Publieksinkomsten	659.357	756.968	713.500	557.708
A.1 Overige inkomsten	128.909	460.000	555.000	119.227
INDIRECTE OPBRENGSTEN				
A.2 Diverse inkomsten	23.955	-	-	8.022
A TOTAAL OPBRENGSTEN	812.221	1.216.968	1.268.500	684.957
BIJDRAGEN				
B.1 Subsidie ocw CuNo	2.752.632	2.747.000	2.920.000	2.747.558
B.1 Subsidie gemeente Amsterdam CuNo	707.570	713.260	1.080.000	700.030
B.2 Overige subsidies/bijdragen	443.455	410.000	400.000	431.000
B TOTAAL BIJDRAGEN	3.903.657	3.870.260	4.400.000	3.878.588
TOTAAL BATEN	4.715.878	5.087.228	5.668.500	4.563.545
LASTEN				
C.1 Beheerslasten personeel	433.364	384.259	367.549	355.234
C.2 Beheerslasten materieel	404.802	326.864	347.750	343.319
c Totaal beheerslasten	838.166	711.123	715.299	698.554
D.1 Activiteitenlasten personeel	484.794	446.546	409.672	447.944
D.2 Activiteitenlasten materieel	3.775.994	3.953.275	4.500.000	3.430.175
D TOTAAL ACTIVITEITENLASTEN	4.260.788	4.399.821	4.909.672	3.878.119
TOTAAL LASTEN	5.098.955	5.110.944	5.624.971	4.576.673
SALDO UIT GEWONE BEDRIJFSUITOEFENING	383.077-	23.716-	43.529	13.128-
SALDO RENTEBATEN/-LASTEN	8.175	-	-	9.862
SALDO BUITENGEWONE BATEN/LASTEN	-	-	-	-
EXPLOITATIERESULTAAT	374.902-	23.716-	43.529	3.265-

1.3 Toelichting op de balans

ALGEMEEN

Voor zover niet anders is vermeld, zijn de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde. Baten en lasten met betrekking tot manifestaties worden toegerekend aan het festivaljaar waarin deze activiteiten plaatsvinden.

ACTIVA

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen aanschafwaarde c.q. kostprijs verminderd met de lineaire afschrijving op basis van de geschatte levensduur. Aanschaffingen na 1 januari 1998 worden afgeschreven volgens de richtlijnen van het Ministerie van OCW.

De in het verleden onder vorderingen opgenomen post aankleding locaties is met ingang van dit boekjaar opgenomen onder de materiële vaste activa in de inventaris. Dit is gedaan vanwege nieuwe inzichten over de aard en de levensduur van de investeringen. De cijfers van 2005 zijn naar analogie van deze wijziging in het jaarverslag aangepast. De wijziging heeft geen invloed op het eigen vermogen.

	Automatisering	Inventaris	Verhuizing	Totaal
Stand aanvang boekjaar				
Aanschafwaarde	54.735	116.365	7.644	178.744
Cumulatieve afschrijvingen	<u>36.788-</u>	<u>28.303-</u>	<u>1.273-</u>	<u>66.364-</u>
Boekwaarde	<u>17.947</u>	<u>88.062</u>	<u>6.371</u>	<u>112.380</u>
Mutaties boekjaar				
Investeringen	25.520	32.267	-	57.787
Desinvesteringen	24.238	2.090	-	26.328
Afschrijvingen	16.592-	31.541-	1.273-	49.406-
Afschrijving op desinvesteringen	<u>24.238-</u>	<u>2.090-</u>	<u>-</u>	<u>26.328-</u>
Netto mutaties boekjaar	<u>8.928</u>	<u>726</u>	<u>1.273-</u>	<u>8.381</u>
Stand einde boekjaar				
Aanschafwaarde	56.017	146.542	7.644	210.203
Cumulatieve afschrijvingen	<u>29.142-</u>	<u>57.753-</u>	<u>2.546-</u>	<u>89.441-</u>
Boekwaarde	<u>26.875</u>	<u>88.789</u>	<u>5.098</u>	<u>120.762</u>

VLOTTENDE ACTIVA

31 december 2006 31 december 2005

Voorraden		
Promotie materiaal / Drukwerk	<u>22.143</u>	<u>24.987</u>
Totaal Voorraden	<u>22.143</u>	<u>24.987</u>

1.3 Toelichting op de balans

VORDERINGEN

	31 december 2006	31 december 2005
Debiteuren	3.601	38.610
Belastingen (omzetbelasting)	33.074	28.785
Overige vorderingen	9.016	12.858
Overlopende activa	11.241	18.893
Vooruitbetaalde kosten festival volgend boekjaar	110.633	84.048
Vorderingen op subsidiënten/ fondsen	215.333	86.251
Totaal Vorderingen	<u>382.898</u>	<u>269.444</u>

LIQUIDE MIDDELEN

Kas	1.189	998
Post-bank	2.543	4.571
ING Dollar rekening	1.311	65
ING depositorekening	-	61
Totaal Liquide Middelen	<u>5.042</u>	<u>5.694</u>

De Stichting Holland Festival kan vrij over de liquide middelen beschikken.

PASSIVA

	31 december 2006	31 december 2005
EIGEN VERMOGEN		
Stichtingskapitaal	<u>45</u>	<u>45</u>

ALGEMENE RESERVE

In de jaarrekening 2005 is onder de naam Bestemmingsfonds OCW een bedrag opgenomen van € -1.966,-. Op basis van een schrijven van het Ministerie van OCW d.d. 26 april 2006 onder nummer DK/T/2006/36232 wordt deze post in deze jaarrekening opgeheven. Daarvoor in de plaats wordt deze post en de daarmee corresponderende post van het boekjaar 2006 opgenomen als onderdeel van de algemene reserve onder de noemer "Aandeel in resultaat van OCW-subsidie".

	31 december 2006	31 december 2005
Algemene reserve aanvang kunstenplanperiode	127.595	127.595
Aandeel in resultaat HF en overige subsidiënten 2005	1.299-	1.299-
Aandeel in resultaat HF en overige subsidiënten 2006	155.959-	
Totaal aandeel overige HF en overige subsidiënten	<u>157.258-</u>	<u>1.299-</u>
Aandeel in resultaat van OCW subsidie 2005	1.966-	1.966-
Aandeel in resultaat van OCW subsidie 2006	218.943-	
Totaal aandeel in resultaat van OCW subsidie	<u>220.909-</u>	<u>1.966-</u>
TOTAAL ALGEMENE RESERVE	<u>250.572-</u>	<u>124.330</u>
TOTAAL EIGEN VERMOGEN	<u>250.527-</u>	<u>124.375</u>

	31 december 2006	31 december 2005
BESTEMMINGSFONDS OCW		
Bestemmingsfonds OCW	-	1.966-
Correctie	-	1.966
	<u>-</u>	<u>1.966</u>
Totaal bestemmingsfonds OCW	<u>-</u>	<u>-</u>

RESULTAATBESTEMMING

Het bestuur heeft besloten, overeenkomstig de richtlijnen van het Ministerie van OCW, het exploitatiesaldo van het boekjaar 2006 als volgt te verdelen.

	31 december 2006	31 december 2005
Subsidie OCW	2.752.632	58,4%
Subsidie gemeente Amsterdam	707.570	15,0%
Overige opbrengsten	1.255.676	26,6%
	<u>4.715.878</u>	<u>100,0%</u>
Exploitatiesaldo 2006	374.902-	
Minderen op aandeel in resultaat HF en overige subsidienten	155.959-	41,6%
Minderen op aandeel in resultaat van OCW subsidie	218.943-	58,4%

KORTLOPENDE SCHULDEN
REKENING COURANT ING

Het Holland Festival heeft een rekeningcourant kredietfaciliteit op zijn rekeningnummer 69.74.85.269. De kredietlimiet bedraagt € 300.000 die op 1 juni 2007 zal worden verlaagd met € 100.000 en op 1 juni 2008 nog eens met € 200.000. Er zijn geen zekerheden gevestigd.

	31 december 2006	31 december 2005
ING-BANK REKENING COURANT	<u>285.633</u>	<u>10.951</u>
CREDITEUREN	<u>297.110</u>	<u>172.979</u>
BELASTINGEN EN PREMIES		
Loonbelasting en premies SVW	29.144	13.524
Sociale lasten	-	1.567
Pensioen	71.133	390
Totaal belastingen en premies	<u>100.277</u>	<u>15.482</u>
OVERLOPENDE PASSIVA		
Nog op te nemen vakantiedagen	53.560	35.706
Nog te betalen vakantiegeld	21.536	20.201
Nog te betalen kosten	-	12.948
Overige schulden	128	102
Totaal overlopende passiva	<u>75.224</u>	<u>68.957</u>

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Toezegging subsidie Kunstenplanperiode 2005 - 2008

Ministerie OCW : 21 september 2004, kenmerk DK/T/2004/34177 € 10.828.739

Gemeente Amsterdam : 27 december 2004, kenmerk 03/7053 - 04/15128 € 2.778.720

Huurverplichting huisvesting

Muziekgebouw aan 't IJ ingaande 1 februari 2005 voor 5 jaren.

Nog geen huurcontract afgesloten, gebouw is nog niet overgedragen aan beheersstichting.

Huurafspraken schriftelijk vastgelegd in brief d.d. 30 januari 2006 aan bestuur beheersstichting.

1.4 Toelichting op de exploitatierekening 2006

	Exploitatie 2006	Begroting 2006	Norm-begroting kunstenplan 2005-2008	Exploitatie 2005
BATEN				
A.1 Directe Opbrengsten				
A.1.1 Publieksinkomsten				
Netto recettes	636.939	754.968	702.500	528.983
Opbrengst horeca	1.143	-	-	9.141
Verkopen CD's - affiches - etc.	21.274	2.000	11.000	19.584
Totaal publieksinkomsten	<u>659.357</u>	<u>756.968</u>	<u>713.500</u>	<u>557.708</u>
A.1.2 Overige inkomsten				
Hoofd sponsor	-	250.000	275.000	-
Sponsoring	8.602	100.000	175.000	-
Sponsoring natura:				
- Barter Vrij Nederland	-	-	-	-
- Advertenties Vrij Nederland	-	-	-	-
HF vriendenkring	80.100	75.000	50.000	100.942
Publiciteitsinkomsten (advertenties)	12.855	35.000	55.000	18.285
Co-productiebijdragen	27.352	-	-	-
Totaal overige inkomsten	<u>128.909</u>	<u>460.000</u>	<u>555.000</u>	<u>119.227</u>
A.2 Indirecte Opbrengsten				
A.2.1 Diversen	23.955	-	-	8.022
A. Totaal opbrengsten	<u>812.221</u>	<u>1.216.968</u>	<u>1.268.500</u>	<u>684.957</u>
B. Bijdragen				
B.1 Subsidies				
B.1.1 Subsidie ocw CuNo	2.752.632	2.747.000	2.920.000	2.747.558
B.1.2 Subsidie Amsterdam CuNo	707.570	713.260	1.080.000	700.030
Totaal subsidies	<u>3.460.202</u>	<u>3.460.260</u>	<u>4.000.000</u>	<u>3.447.588</u>
B.2 Fondsen				
B.2.1 Fonds vd Podiumkunsten	75.000	100.000	100.000	100.000
B.2.2 Overige fondsen				
Fondsen				
ALN	-	-	-	20.000
BUMA	30.000	-	-	30.000
Goethe	-	-	-	8.000
PBF	50.000	-	-	30.000
Prins Claus Fonds	3.000	-	-	8.000
sns Reaal	15.000	-	-	20.000
St. Doen	50.000	-	-	40.000
St. Dioraphte	75.000	-	-	75.000
vsb Fonds	75.000	-	-	100.000
Hivos	10.000	-	-	-
Mondriaan Stichting	52.455	-	-	-
Wilhelmina Jansen Fonds	8.000	-	-	-
Totaal overige fondsen	<u>368.455</u>	<u>310.000</u>	<u>300.000</u>	<u>331.000</u>

	Exploitatie 2006	Begroting 2006	Norm-begroting kunstenplan 2005-2008	Exploitatie 2005
B Totaal Bijdragen	<u>3.903.657</u>	<u>3.870.260</u>	<u>4.400.000</u>	<u>3.878.588</u>
TOTALE BATEN	<u>4.715.878</u>	<u>5.087.228</u>	<u>5.668.500</u>	<u>4.563.545</u>
Saldo rentebaten/-lasten	<u>8.175</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>9.862</u>
LASTEN				
C1. Beheerslasten personeel; directie, externe betrekkingen, secretariaat, financiën				
Salarissen	299.235	283.790	275.199	262.141
Vakantietoelage	19.139	17.903	15.617	16.171
Sociale lasten	33.516	38.881	37.946	32.884
Pensioenpremie	26.254	23.185	26.787	22.606
Tegoed vakantiedagen	14.722	-	-	4.953
Totaal	<u>392.866</u>	<u>363.759</u>	<u>355.549</u>	<u>338.755</u>
C.1.5 Overige personeelskosten	16.308	12.000	-	10.698
Woon-werkverkeer	8.916	5.000	-	4.423
Scholingskosten	1.936	2.000	-	298
Verzuimverzekering	12.793	-	-	-
Kinderopvang	546	1.500	-	1.061
Totaal	<u>40.499</u>	<u>20.500</u>	<u>12.000</u>	<u>16.480</u>
TOTAAL BEHEERSLASTEN PERSONEEL	<u>433.364</u>	<u>384.259</u>	<u>367.549</u>	<u>355.234</u>

	Exploitatie 2006	Begroting 2006	Norm-begroting kunstenplan 2005-2008	Exploitatie 2005
C.2 Beheerslasten Materieel				
C.2.1 Huisvesting				
Huur	57.702	58.000	62.350	42.688
Schoonmaak	-	1.000	9.000	1.424
Overige huisvestingskosten	8.218	10.000	8.000	18.384
Totaal	<u>65.920</u>	<u>69.000</u>	<u>79.350</u>	<u>62.496</u>
C.2.2 Bureaukosten				
Kantoorbenodigheden	7.080	7.000	6.000	6.032
Abonnementen	8.805	8.500	8.000	8.655
Contributies	7.410	8.000	8.000	7.810
Drukwerk	4.153	6.000	6.000	17.690
Porti	8.373	6.500	6.500	5.570
Kopieerkosten	4.398	5.500	5.500	5.021
Koerierkosten	1.092	2.000	2.000	550
Telefoonkosten	20.493	15.000	18.000	15.852
Onderhoud kantoor machines	979	450	450	680
Bankkosten	5.509	3.500	2.000	3.513
Salarisadministratie	4.720	5.000	5.000	3.469
Accountant	12.462	8.500	8.500	11.050
Adviseurs	811	4.500	4.500	2.523
Verzekeringen	8.061	-	-	3.715
Wervingskosten personeel	8.631	2.000	2.000	426
Computers onderhoud	12.727	20.000	20.000	17.181
Afschrijvingskosten				
- inventaris	9.757	8.078	2.000	11.092
- verbouwing (Kleine Gartmanplantsoen)	-	-	2.500	-
- automatisering	10.341	10.886	16.000	11.229
Koffie/thee	5.278	6.000	6.000	4.328
Bestuurskosten	329	450	450	1.376
Diverse bureaukosten	2.878	5.000	5.000	13.338
Totaal	<u>144.286</u>	<u>132.864</u>	<u>134.400</u>	<u>151.099</u>
C.2.3. Verwervingskosten				
Internationaal netwerk	-	5.000	12.000	-
Nederlands netwerk	-	1.000	3.000	-
Reis-,verblijfskosten directie	76.014	65.000	65.000	48.564
Totaal	<u>76.014</u>	<u>71.000</u>	<u>80.000</u>	<u>48.564</u>
C.2.4 Overige beheerskosten				
Reis- en verblijf overig personeel	9.830	3.500	3.500	6.037
Autokosten festivalperiode	16.045	10.000	10.000	22.786
Totaal	<u>25.875</u>	<u>13.500</u>	<u>13.500</u>	<u>28.824</u>
C.2.5 Kosten sponsors				
Sponsordiner	56.025	18.000	18.000	40.365
Sponsorwervingskosten	12.079	22.500	22.500	11.970
Totaal	<u>68.104</u>	<u>40.500</u>	<u>40.500</u>	<u>52.336</u>
C.2.6 Beheerkosten voorgaand jaar	<u>24.604</u>	-	-	-

	Exploitatie 2006	Begroting 2006	Norm-begroting kunstenplan 2005-2008	Exploitatie 2005
TOTAAL BEHEERSLASTEN MATERIEEL	<u>404.802</u>	<u>326.864</u>	<u>347.750</u>	<u>343.319</u>
TOTAAL BEHEERSLASTEN	<u>838.166</u>	<u>711.123</u>	<u>715.299</u>	<u>698.554</u>
D Activiteitenlasten personeel				
D.1.1 Artistieke adviseurs	3.500	-	15.000	-
D.1.2 Productie/C&M/Research/ Artistiek coördinator/muziek - salarissen	404.410	322.745	283.256	336.532
Vakantietoelage	27.458	25.820	22.660	23.942
Sociale lasten	73.671	74.100	55.064	62.484
Pensioenpremie	35.357	23.881	29.692	21.850
Doorbelasting	59.234	-	-	6.183
Ontvangen ziekengeld	-	-	-	2.581
Tegoeid vakantiedagen	3.132	-	-	6.408
Totaal	<u>484.794</u>	<u>446.546</u>	<u>390.672</u>	<u>442.452</u>
D.1.5 Overige personeelskosten				3.566
Woon/werkverkeer	-	-	-	1.474
Scholingskosten	-	-	-	99
Kinderopvang	-	-	-	353
Totaal	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>4.000</u>	<u>5.492</u>
TOTAAL ACTIVITEITENLASTEN PERSONEEL	<u>484.794</u>	<u>446.546</u>	<u>409.672</u>	<u>447.944</u>

	Exploitatie 2006	Begroting 2006	Norm-begroting kunstenplan 2005-2008	Exploitatie 2005
D.2 Activiteitenlasten materieel				
D.2.1 Productie/voorstellingskosten				
Honoraria/uitkoopsommen	1.541.029			1.400.937
Hotelkosten	323.757			248.109
Reis- en verblijfskosten	251.587			307.428
Technisch personeel	229.795			210.054
Zaalhuren	461.563			471.271
Technische apparatuur	344.138			235.051
Overige productiekosten	170.060			141.103
	<u>3.321.929</u>	<u>3.518.275</u>	<u>4.000.000</u>	<u>3.013.954</u>
Totaal productie/voorstellingskosten				
Productiekosten voorgaande jaren	10.469			4.437
Inkoop horeca/CD's etc.	5.830			24.332
D.2.3 Specifieke publiciteit	437.767	435.000	500.000	387.452
	<u>3.775.994</u>	<u>3.953.275</u>	<u>4.500.000</u>	<u>3.430.175</u>
Totaal activiteitenlasten materieel				
	<u>4.260.788</u>	<u>4.399.821</u>	<u>4.909.672</u>	<u>3.878.119</u>
TOTAAL AKTIVITEITENLASTEN				
	<u>5.098.955</u>	<u>5.110.944</u>	<u>5.624.971</u>	<u>4.576.673</u>
TOTAAL LASTEN				

1.5 Specificatie D.2.1 productie- en voorstellingskosten

06/001	<i>Zoroastre</i>	404.408
06/002	<i>Gatz</i>	74.390
06/003	<i>Mozart integrale</i>	110.210
06/004	<i>Mozart remixed</i>	40.109
06/005	<i>After Life</i>	95.776
06/006	<i>Angels in America</i>	310.551
06/007	<i>Nightwatching</i>	69.523
06/009	<i>Amid the clouds</i>	28.248
06/010	<i>Sentimenti</i>	241.123
06/023	<i>Cry Love</i>	15.353
06/024-26	<i>Focus Brothers Quai</i>	49.011
06/025	<i>Radio Kabul</i>	8.918
06/027	<i>Viola d'amore</i>	1.984
06/028	<i>Fennesz</i>	1.624
06/029	<i>Philip Jeck</i>	2.471
06/030	<i>Op de borrel bij Dada</i>	7.718
06/031	<i>Troisoeur</i>	9.662
06/032	<i>La Rose Enflorese</i>	10.605
06/034	<i>vsps</i>	162.164
06/035	<i>Dido & Aeneas</i>	257.264
06/036	<i>Yotsuya Ghost Story</i>	74.041
06/037	<i>Kabuki</i>	220.727
06/038	<i>Zero Degrees</i>	52.193
06/039	<i>Mozart & Salieri</i>	169.693
06/041	<i>Le Corps Déporté</i>	11.907
06/042	<i>His masters choice</i>	1.285
06/043	<i>Hedda Gabler</i>	72.304
06/044	<i>Macbeth</i>	76.288
06/046	<i>Extravaganza</i>	32.499
06/047	<i>Jazz and the screen</i>	2.500
06/048	<i>The Russians are coming</i>	2.527
06/062-066	<i>Filmfestival IFFR</i>	97.665
06/067	<i>Here, Theseus game</i>	985
06/068	<i>The Great Lightning</i>	75.084
06/070	<i>Oboechor</i>	14.445
06/071	<i>Hymne Mondial</i>	59.894
06/073	<i>One</i>	46.702
06/074	<i>About Baroque</i>	32.591
06/075	<i>Neruda Madrigales</i>	38.082
06/077	<i>Scenes from the Tempest</i>	3.369
06/079	<i>Les Salons Russes</i>	49.077
06/080	<i>Steppenklanken</i>	14.133
06/082	<i>...Explosante-Fixe...</i>	33.567
06/083	<i>Nono</i>	23.255
06/084	<i>A Throw of Dice</i>	8.061
06/085	<i>Kurtág 80 jaar</i>	58.182
06/088	<i>Viola Brillante</i>	19.801
06/091	<i>Spire</i>	29.045
06/094	<i>insen</i>	33.768
06/097	<i>Kafkafragmenten</i>	11.902
	Diversen/doorbelastingen	591-
	TRANSPORTEREN	3.266.094

	TRANSPORTEREN	3.266.094
06/033	Context	7.698
06/051	Context Kabuki	3.086
06/052	Context <i>His masters choice</i>	1.937
06/053	Context themamiddag Ibsen	1.684
06/054	Context oordeelsvorming	17.186
06/056	Context HF Academy	5.325
06/057	Context Inleidingen en nagesprekken	18.919
	Totaal productie- en voorstellingskosten	<u>3.321.929</u>

1.6 Toelichting verschillen tussen begroting en uitkomst

De begroting is op een tijdstip vastgesteld waarop een aanzienlijk aantal gegevens over de programmering en de daarbij behorende verwachtingen omtrent kosten en opbrengsten nog niet vaststond. Ook de te verwachten resultaten op het gebied van fondsenwerving konden bij het vaststellen van de begroting nog niet naar volledige realiteit worden ingeschat. Een deel van de te constateren verschillen is daarop terug te voeren.

BATEN

A.1.1. Publieksinkomsten

- Enkele voorstellingen uit de begroting hebben geen doorgang gevonden, te weten het Oboe- en klarinetorkestprogramma in het Concertgebouw en het programmaonderdeel *Turning*.
- Enkele onderdelen scoorden bovendien ruim onder het begrote niveau. Daaronder waren de onder meer de voorstellingen *Mozart Integrale*, *Mozart & Salieri* en *Macbeth*.
- De bijdragen horeca en verkoop van merchandising geven een positief beeld te zien ten opzichte van de gepresenteerde begroting.

A.1.2. Overige inkomsten

- De begrote post voor de hoofdsponsor is niet gerealiseerd ondanks de daarvoor verrichte inspanningen. Een klein aandeel van het bedrag voor sponsoring is gerealiseerd op de productie *Zoroastre*.
- De Holland Festival vriendenkring heeft boven verwachting bijgedragen. De publiciteitsinkomsten en dan met name de verwachte advertentie-inkomsten zijn beduidend lager dan verwacht.
- Verder heeft het Holland Festival een aantal niet begrote coproductiebijdragen ontvangen.

B.1. Subsidie

- De subsidiebedragen van OCW en de gemeente Amsterdam zijn nagenoeg volgens begroting.

B.2.1. Fonds voor Amateurkunst en Podiumkunsten

- De bijdrage FAPK is lager dan het aangevraagde en begrote bedrag aangezien FAPK zijn bijdragen heeft gemaximeerd op het toegekende bedrag.

B.2.2. Overige fondsen

- De bijdrage overige fondsen is hoger, mede door een aantal nieuwe fondsen dat een bijdrage heeft geleverd. Ondanks het wegvallen van andere fondsen is het totaalbeeld in relatie tot de begroting positief.

LASTEN

C.1. Beheerlasten personeel

- De CAO-verhogingen in 2006 waren niet in de begroting opgenomen. De toename van de niet opgenomen vakantiedagen hebben eveneens tot niet begrote kosten geleid.
- Verder is het ziekteverzuimrisico in 2006 verzekerd, doch daar was in de begroting nog geen ruimte voor opgenomen. Verder blijkt ook dat de overige personeelskosten hoger zijn gebleken wegens toezeggingen in de sfeer van de secundaire arbeidsvoorwaarden aan in het buitenland woonachtig personeel.

C.2.1 Huisvestingskosten

- Geen overschrijdingen.

C.2.2. Bureaukosten

- De kosten voor het gebruik van de telecommunicatie- en computerinfrastructuur in het Muziekgebouw aan 't IJ staan opgenomen onder de noemer telefoonkosten en waren niet begroot. De verzekeringskosten die apart zijn opgenomen waren te laag begroot onder overige huisvestingskosten en zijn daaruit naar deze post overgeheveld. De toenemende behoefte van externe fondsverstrekkers om een accountantsverklaring op specifieke projecten te verlangen heeft geleid tot hogere accountantskosten. De werving van een personeelslid heeft tot een overschrijding op het wervingsbudget geleid als gevolg van advertentiekosten.

C.2.3. Verwervingskosten

- Meer buitenlandreizen dan begroot. Geen specifieke activiteiten voor het buitenlands en Nederlands netwerk ontplooid.

C.2.4. Overige beheerskosten

- De kosten zijn dit jaar wegens het groter aantal reizen en verplaatsingen tijdens de festivalperiode toegenomen.

C.2.5. Kosten sponsors

- De kosten sponsors zijn beduidend hoger dan begroot en vinden hun oorzaak in ontwikkelde activiteiten met het doel om sponsoren en fondsen te werven voor de komende jaren.

C.2.6. Beheerkosten voorgaand jaar

- Het betreft niet begrote nagekomen kosten over het voorgaande boekjaar van voornamelijk facilitaire aard.

D.1. Activiteitenlasten personeel

- Zowel voor productie als voor communicatie & marketing zijn honoraria betaald aan externe adviseurs wie niet waren begroot. Verder is ook bij deze groep kosten de CAO-verhoging niet in de begroting opgenomen en zijn de vakantiedagen tegoeden verder toegenomen.

D.2. Activiteitenlasten materieel

- De productiekosten zijn ruim binnen de begroting gebleven waardoor op de activiteitenlasten materieel in totaal ook een overschrijding heeft plaatsgevonden.

1.7 Kasstroomoverzicht

	2006	2005
Exploitatieresultaat	374.902-	3.265-
Afschrijvingen op vaste activa	49.406	22.321
Investerings in vaste activa	57.787-	74.461-
Mutaties voorzieningen	0-	-
Mutaties vorderingen	110.610-	8.291-
Mutaties schulden	<u>218.560</u>	<u>12.599</u>
Saldo mutatie liquide middelen	<u><u>275.334-</u></u>	<u><u>51.097-</u></u>
Liquide middelen einde boekjaar	280.591-	5.257-
Liquide middelen aanvang boekjaar	<u>5.257-</u>	<u>45.840</u>
	<u><u>275.334-</u></u>	<u><u>51.097-</u></u>

1.8 Prestatieoverzicht per productie

NAAM PRODUCTIE	UITVOERINGSLOCATIE	Realisatie		Prognose	
		VRST	BEZOEKERS	VRST	BEZOEKERS
<i>After Life</i>	Muziekgebouw aan 't IJ	6	4.036	6	3.600
<i>Sentimenti</i>	Zuiveringshal	3	1.648	3	1.470
<i>About Baroque</i>	Muziekgebouw aan 't IJ	1	331	1	524
<i>Garth Knox</i>	Bimhuis	1	158	1	160
<i>Zoroastre</i>	Stadsschouwburg	3	2.071	3	1.911
<i>Radio Kabul</i>	Bimhuis	1	312	1	200
<i>vsbys</i>	Muziektheater	2	2.554	2	2.680
<i>Here, Theseus Game</i>	Concertgebouw	1	925	1	1.000
<i>The Great Lightning</i>	Concertgebouw	1	466	1	760
<i>Les Salons Russes</i>	Het Muziektheater	4	266	4	600
<i>Cry Love</i>	Zuiveringshal	4	763	4	1.200
<i>Jazz and the Screen</i>	Bimhuis	2	574	2	690
<i>Neruda Madrigales</i>	Muziekgebouw aan 't IJ	1	515	1	375
<i>Mozart & Salieri</i>	Stadsschouwburg	3	754	3	1.350
<i>Mozart Integrale</i>	De Duif	7	873	7	1.050
<i>One</i>	Machinegebouw	3	590	3	570
<i>Gatz</i>	Theater Bellevue	3	354	3	480
<i>Macbeth</i>	Zuiveringshal	2	799	2	950
<i>Angels in America</i>	Muziekgebouw aan 't IJ	2	1.089	2	1.260
<i>Kabuki</i>	Stadsschouwburg	4	2.894	4	2.200
<i>His Masters Choice</i>	Het Muziektheater	5	6.633	5	6.000
<i>Steppenklanken</i>	Muziekgebouw aan 't IJ	1	315	1	488
<i>Mozart remixed</i>	Amstelkerk	3	271	3	375
<i>The Russians are coming!</i>	Bimhuis	2	450	2	400
<i>Le troisieme et dernier..</i>	Concertgebouw	1	1.152	1	450
<i>Hymne Mondial</i>	Muziekgebouw aan 't IJ	1	247	1	300
<i>Le corps deporté</i>	Theater Bellevue	2	218	2	300
<i>insen</i>	Muziekgebouw aan 't IJ	1	703	1	600
<i>Yotsuya Ghost Story</i>	Stadsschouwburg	2	545	2	740
<i>Hedda Gabler</i>	Zuiveringshal	4	1.031	4	1.000
<i>Boulez...Explosante-Fixe...</i>	Muziekgebouw aan 't IJ	1	450	1	400
<i>Nono</i>	Muziekgebouw aan 't IJ	1	401	1	375
<i>Kurtág 80 jaar</i>	Muziekgebouw aan 't IJ	1	660	1	400
<i>Amid the Clouds</i>	Theater Bellevue	3	368	3	630
<i>The Garden of Dreams</i>	Concertgebouw	2	3.537	2	2.800
<i>Dido & Aeneas</i>	Het Muziektheater	2	3.170	2	2.700
<i>Scenes from the Tempest</i>	Concertgebouw	1	1.032	1	1.000
<i>zero degrees</i>	Stadsschouwburg	2	1.241	2	1.220
<i>A Throw of Dice</i>	Muziekgebouw aan 't IJ	1	625	1	575
<i>Spire</i>	Oude Kerk	1	380	1	360
<i>Lady Macbeth van Mtsensk</i>	Het Muziektheater	9	14.440	9	13.500
<i>EyeFuel Extravaganza</i>	Paradiso	1	132	1	300
IFFR	Westergasfabriek	4	1.000	4	pm
		105	60.973	105	57.943

Context

Kabuki cursus	3	208
His masters choice extended	1	69
Ibsen themamiddag	1	13
Inleidingen	62	4.222
Overige	4	237
	<hr/>	<hr/>
	71	4.749
	<hr/>	<hr/>
Totaal Holland Festival 2006	<u>176</u>	<u>65.722</u>

Aan: Stichting Holland Festival

ACCOUNTANTSVERKLARING

Afgegeven ten behoeve van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening 2006 van Stichting Holland Festival te Amsterdam bestaande uit de balans per 31 december 2006 en de exploitatierekening over 2006 met de toelichting gecontroleerd.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede het opstellen van het bestuursverslag, beide in overeenstemming met het bekostigingsbesluit cultuuruitingen en de relevante verplichtingen opgenomen in de verleningsbeschikkingen met kenmerk DK/T/2004/34177 d.d. 21 september 2004, respectievelijk brief kenmerk DK/T/2004/60459 d.d. 20 december 2004, respectievelijk brief kenmerk DK/T/2006/36232 d.d. 25 september 2006 en brief kenmerk DK/AZ/2006/33418 d.d. 3 november 2006.

Tevens is het bestuur van de stichting verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties. Dit houdt in dat deze bedragen in overeenstemming dienen te zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. Deze verantwoordelijkheden omvatten onder meer: het ontwerpen, invoeren en in stand houden van een intern beheersingssysteem relevant voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat, zodanig dat deze geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevat en voor de naleving van de relevante wet- en regelgeving, het kiezen en toepassen van aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving en het maken van schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle, als bedoeld in artikel 36, eerste lid van het Bekostigingsbesluit cultuuruitingen. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder het controleprotocol van de Regeling subsidies en uitkeringen cultuuruitingen. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat alsmede het voor de naleving van de betreffende wet en regelgeving relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn maar die niet tot doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem van de entiteit.

Global in Reach, Local in Touch

Buitenveldertselaan 106 - Postbus 75264, 1070 AG Amsterdam, Telefoon (020) 646 40 11, Fax (020) 646 32 51, E-mail amsterdam@hlb-schippers.nl

Op onze diensten zijn de algemene voorwaarden van HLB Nederland Accountants & Consultants bv van toepassing, gedeponeerd bij de K.v.K. te Amsterdam onder nummer 33 23 86 06. HLB Schippers Beheer B.V. is een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid.

Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van schattingen die het bestuur van de stichting heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Holland Festival per 31 december 2006 en van het resultaat over 2006 in overeenstemming met het Bekostigingsbesluit cultuuruitingen en de relevante verplichtingen opgenomen in de verleningsbeschikkingen met kenmerk DK/T/2004/34177 d.d. 21 september 2004, respectievelijk brief kenmerk DK/T/2004/60459 d.d. 20 december 2004, respectievelijk brief kenmerk DK/T/2006/36232 d.d. 25 september 2006 en brief kenmerk DK/AZ/2006/33418 d.d. 3 november 2006.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties over 2006 voldoen aan de eisen van financiële rechtmatigheid. Dit houdt in dat deze bedragen in overeenstemming zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals die in het Controleprotocol Regeling subsidies en uitkeringen cultuuruitingen zijn vermeld.

Verklaring betreffende andere wettelijke voorschriften en/of voorschriften van regelgevende instanties

Verder melden wij dat het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

HLB Schippers
Accountants Fiscalisten Juristen

H.C.J. Bot
Registeraccountant

Amsterdam, 13 april 2007

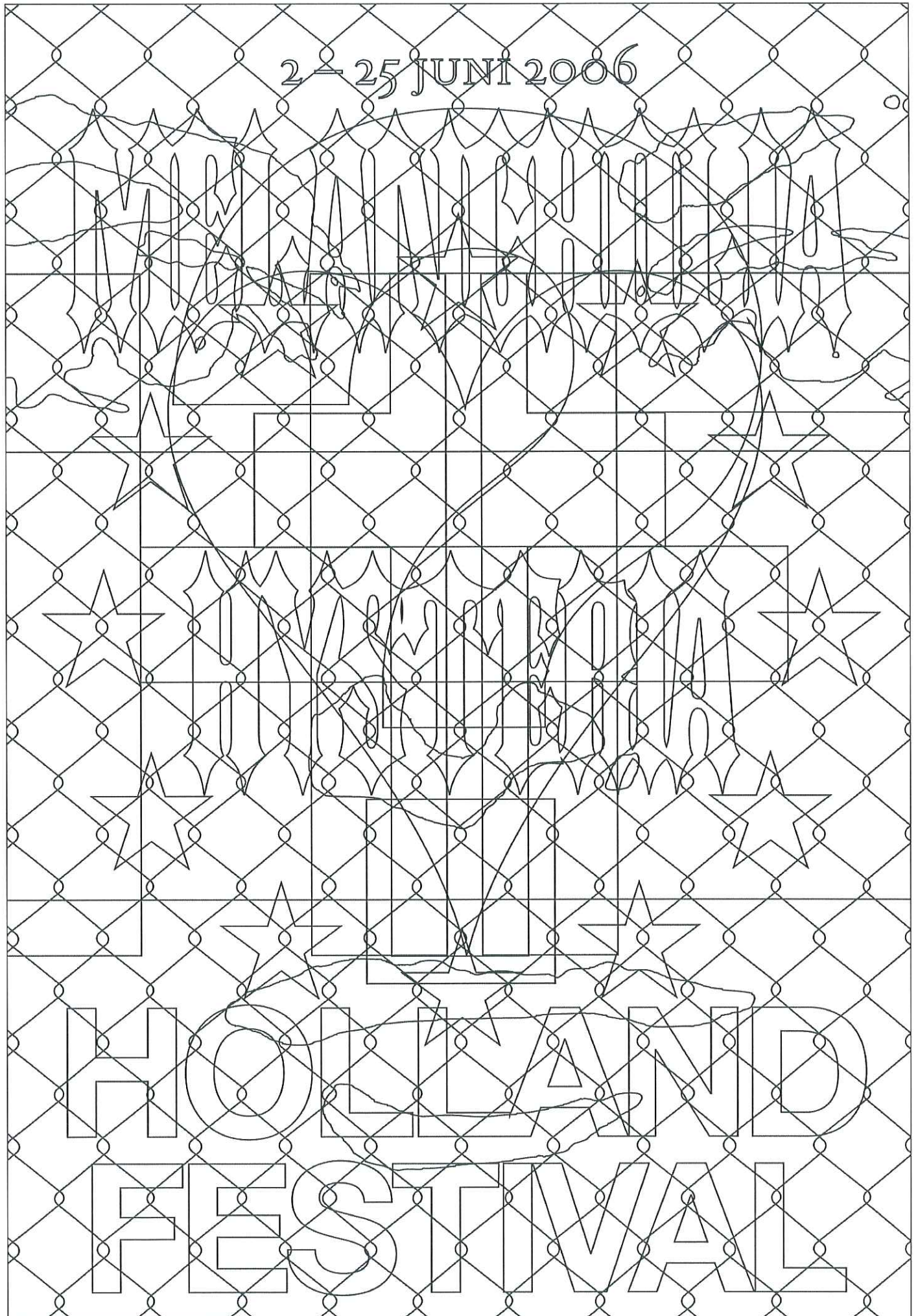
Global in Reach, Local in Touch

Buitenveldertselaan 106 - Postbus 75264, 1070 AG Amsterdam, Telefoon (020) 646 40 11, Fax (020) 646 32 51, E-mail amsterdam@hnb-schippers.nl

Op onze diensten zijn de algemene voorwaarden van HLB Nederland Accountants & Consultants bv van toepassing, gedeponeerd bij de K.v.K. te Amsterdam onder nummer 33 23 86 06. HLB Schippers Beheer B.V. is een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid.

2 - 25 JUNI 2006

2 Bestuursverslag

Na het succes van de eerste editie onder de artistieke leiding van Pierre Audi in 2005, is 2006 het jaar waarin de nieuwe koers verder gestalte krijgt en wordt uitgewerkt, en de lijnen naar 2007 en 2008 worden doorgetrokken. In het activiteitenverslag worden deze ontwikkelingen nader toegelicht.

In programmatische zin wordt de tweehoofdige directie ondersteund door de artistiek coördinator/muziek, Lieven Bertels en de medewerkster research & development, Annemieke Keurentjes. Gevieren inventariseren zij een groot aantal mogelijke projecten voor de komende jaren. In de disciplines muziek en muziektheater is het Holland Festival nu al vaak initiatiefnemer van bijzondere projecten waarvoor het voor de uitvoering samenwerking zoekt met producenten, dirigenten, regisseurs, ensembles en orkesten, nationaal en internationaal. Mede daardoor versterkt het Holland Festival zijn positie als belangrijke internationale coproductent en worden de structurele verbanden met de grote Nederlandse topkunstinstituten verstevigd en uitgebreid.

Wat theater en dans betreft zijn het veelal bestaande producties die worden gescout in theaters en festivals overal ter wereld, dan wel worden geselecteerd op basis van internationale aanbiedingen uit het grote internationale netwerk van het Holland Festival. Voor de jaren 2008 en 2009 zijn er plannen in ontwikkeling waarmee het Holland Festival ook op dit terrein zijn internationale voortrekkersrol kan hernemen. Op basis van een longlist van projecten wordt op een zo laat mogelijk tijdstip de finale keuze gemaakt. Het vinden van de juiste balans in het aanbod van de verschillende disciplines en samenwerkingsprojecten met de nationale en internationale partners is, vanwege de grote prijsverschillen in productiekosten, een budgettair spel binnen financiële kaders die nog lang niet optimaal zijn. Noodzakelijkerwijs moet het Holland Festival in dit verband soms grote financiële risico's nemen.

Het ambitieuze, internationale festival zoals we dat in het beleidsplan 2005-2008 hebben geschetst, moet het vooralsnog doen in een beperkt financieel kader. Voor de interne organisatie heeft dit de nodige consequenties. Met de komst van Pierre Audi zijn de artistieke continuïteit en kennis ook verder in de organisatie versterkt.

Het festival in zijn nieuwe gedaante vraagt een andere werkcyclus dan een festival dat voornamelijk is gebaseerd op internationale inkoop van producties. Zowel van de artistieke als de zakelijke kant van de organisatie vraagt dit een grotere inspanning. Internationale coproducties en producties met partners waarin het Holland Festival een initiërende rol vervult, vragen een veel langere voorbereidingstijd. Voor de afdeling productie betekent dit dat meerdere producties van opeenvolgende festivaledities gelijktijdig moeten worden uitgewerkt. De coördinatie en met name de budgetcontrole van deze afdeling zijn onderdeel van de werkzaamheden van de zakelijk directeur. Om hem hierin te ontlasten is in het najaar van 2006 de senior-producent, Sigi Giesler, benoemd tot hoofd van de afdeling productie. Met het vertrek van het hoofd financiële administratie/controller en de benoeming van een opvolger (Servaas Hensen) met een uitgebreider takenpakket, dat paste in een verruiming van het aantal uren (van 0,8 ft naar full-time), ontstond de mogelijkheid het hoofd van de afdeling productie te ondersteunen in haar rol als budgetbeheerder. De zakelijk directeur heeft door deze interne wijzigingen meer ruimte voor het onderhoud en uitbreiding van het alsmaar uitdijende netwerk van nationale en internationale partners die zowel zakelijk als artistiek van belang zijn voor de continuïteit van het Holland Festival. Hij werkt daarbij nauw samen met de in 2005 aangestelde medewerker voor externe betrekkingen, Marie-Christine Vink.

Analoog aan de programmaplaning moeten ook op het terrein van de financiering de afspraken in een meerjarig perspectief worden geplaatst. Het probleem tot nu is dat de planning van het programma en de noodzakelijke financiering uit incidentele middelen van fondsen en bedrijven in tijd gelijk op gaan. Dit heeft als risico dat bij het mislukken van de onderhandelingen met een financier in een zeer laat stadium, programmaonderdelen moeten worden afgelast of verschoven naar een volgende editie. Een cyclus die niet eenvoudig en slechts geleidelijk kan worden doorbroken.

In tegenstelling tot de bezoeker van het Holland Festival, die open staat voor vernieuwing en zich wil laten verrassen, is het bedrijfsleven in eerste instantie vooral op zoek naar bewezen kwaliteit en willen zij hun relaties niet voor verrassingen plaatsen. De benadering van het bedrijfsleven heeft enerzijds tot doel hen te verleiden om zich als lid van de Stichting Vrienden van het Holland Festival vertrouwd te maken met het aanbod van het Holland Festival en anderzijds hen te binden aan concrete projecten waar zij veelal uit corporate overwegingen een relatie mee hebben. Meerjarige overeenkomsten met een bedrijf zullen uitsluitend tot stand komen als het bedrijf is overtuigd van de communicatieve waarde van deze overeenkomst.

Bij de culturele fondsen met wie het Holland Festival in een aantal gevallen al een uitzonderlijk lange relatie heeft, kan uitsluitend op concrete projecten een aanvraag worden ingediend. Ook hier zullen we wegen moeten vinden om hen op basis van meerjarige overeenkomsten aan het Holland Festival te verbinden.

Zoals wij al eerder hebben gesteld, zijn de groei en ontwikkeling van een ambitieus, multidisciplinair, internationaal georiënteerd festival uitsluitend mogelijk als ook beide hoofdsubsidiënten garant staan voor het voortbestaan van het Holland Festival. In dit kader doet zich een aantal voor het Holland Festival positieve beleidsontwikkelingen voor bij zowel de Gemeente Amsterdam als de Rijksoverheid. Nog onder het vorige kabinet is een begin gemaakt met een herziening van de Kunstenplansystematiek. Op basis van het inmiddels bekende advies van de Raad voor Cultuur gaan we er vanuit dat het Holland Festival onderdeel wordt van de basisinfrastructuur. Naar onze mening zou het Holland Festival daarin een van de instellingen moeten zijn met een langjarig perspectief en pleiten we bij de beoordeling van het festival voor een internationaal georiënteerde visitatie.

Het nieuwe college van de gemeente Amsterdam heeft in zijn programmakkoord aangegeven zich in te zetten voor een goed kunstenuitend klimaat in Amsterdam dat niet alleen in sociale en maatschappelijke zin van belang is, maar ook een belangrijke bijdrage levert aan de economische positie van de stad. De wethouder van cultuur heeft in haar hoofdlijnennotitie voor de komende kunstenplanperiode het belang van topkunstinstituten onderstreept en aangegeven een prioriteit te zien in het verhogen van met name de internationale programmeringsbudgetten.

In 2006 is ook een begin gemaakt met de voorbereiding van de jubileumeditie in 2007.

Programmatisch ligt daarbij de focus op het coproduceren van de opera *From the House of the Dead* (Z mrtvého domu) van de Tsjechische componist Leoš Janáček, in samenwerking met de Wiener Festwochen, Festival d'Aix-en-Provence, de Metropolitan Opera in New York en Teatro alla Scala in Milaan. Om voor deze editie extra middelen te genereren is een zogenaamde Comité d'Anniversaire samengesteld, met als doel directie en bestuur te ondersteunen bij fondsen- en sponsorwerving. In dit verband heeft het Holland Festival in het najaar van 2006 ook een tweetal aan elkaar gekoppelde aanvragen ingediend bij het Ministerie van Economische Zaken in Den Haag en Economische Zaken van de gemeente Amsterdam. Beide aanvragen zijn met name bedoeld om de internationale zichtbaarheid van het Holland Festival te vergroten en daarmee een positieve bijdrage te leveren aan de internationale reputatie van Amsterdam.

In december 2005 is op basis van het te verwachten beschikbare budget het programma voor 2006 vastgesteld. In het voorjaar van 2006 besloot een beoogde nieuwe hoofdsponsor (€ 300.000 per jaar) uiteindelijk de overeenkomst voor onbepaalde tijd uit te stellen. Ingrijpen in de omvang van het programma werd door bestuur en directie niet wenselijk geacht. Het negatieve exploitatiesaldo van € 372.000 is hiermee merendeels te verklaren. Na verwerking van de bescheiden reserve resteert ultimo januari 2007 een negatief vermogen van € 250.000. Om deze kunstenplanperiode met een neutrale balans af te kunnen sluiten, moet in de jaren 2007 en 2008 een gelijk bedrag worden ingelopen. Eind 2006 is door dezelfde oorzaak sprake van een tijdelijk gebrek aan liquide middelen, dat kon worden opgelost met een bankkrediet van € 300.000, waarvoor zekerheden zijn gevraagd.

De publieke belangstelling en de meer dan positieve ontvangst in de vele media als ook de reacties van nationale en internationale collega's hebben ons gesterkt in de conclusie dat het Holland Festival met deze koers op de goede weg is. Het festival presenteerde in 2006 48 podiumkunstproducties en besteedde daarnaast in een tweetal projecten aandacht aan film en beeldende kunst. In totaal trok het festival 65.722 bezoekers naar 171 concerten en voorstellingen. De gestelde kwalitatieve en kwantitatieve doelen zoals deze zijn vermeld in ons beleidsplan zijn daarmee gerealiseerd.

Het bestuur van het Holland Festival heeft geen wijzigingen ondergaan en bestaat uit: de heer S.J. Noorda (voorzitter), de heer H.B. van der Veen (penningmeester), mevrouw M.V.I.M. Dos Ramos, de heer W.S. van Heusden en mevrouw G. ter Horst (inmiddels afgetreden in verband met haar benoeming tot minister).

Amsterdam, 13 april 2007

S.J. Noorda
Voorzitter

H.B. van der Veen
Penningmeester

3 Activiteitenverslag

3.1 Programma

ALGEMEEN

De grote uitdaging voor het Holland Festival blijft: het presenteren van producties die zonder het festival niet in Nederland te zien zouden zijn. Dat is ook wat het Holland Festival onderscheidt van andere presentatieplekken die internationaal werk tonen. Voor het programma wordt niet alleen gezocht naar producties die in het reguliere aanbod door de wereld reizen. De aandacht gaat met name uit naar werk dat door bijvoorbeeld de complexiteit of de herkomst niet opgenomen wordt in het Nederlandse aanbod. In de samenwerking met de Nederlandse uitvoerende instellingen gaat het om een uitbreiding van de mogelijkheden die de desbetreffende partner zelf heeft in een inhoudelijke uitdaging. Het Holland Festival breidt de allianties uit met twee nieuwe samenwerkingsverbanden: het Rijksmuseum en het International Film Festival Rotterdam.

EDITIE 2006

Na de vliegende start en het enthousiast ontvangen programma, aangekleed in een nieuwe huisstijl in 2005, zijn in 2006 de inhoudelijke lijnen verder uitgewerkt of uitgebreid. Zo is in 2006 opnieuw grote aandacht voor muziek en muziektheater/opera. Alle vormen, van een concertante versie via semi-staged presentatie naar volledig geënceneerd werk, vinden een podium. Steeds wordt gekozen voor een verrassende invalshoek: een onverwacht podium voor een productie zoals *Angels in America* of een barokopera die nauwelijks wordt uitgevoerd (*Zoroastre*). De opening bestaat uit een warm onthaalde, nieuw gecomponeerde opera van de Nederlandse Michel van der Aa, *After Life*. In de flow van dit succes trekt een enthousiast publiek ook naar de concerten van het Freiburger Barockorchester, dat muziek van Van der Aa koppelt aan Locatelli en Bach, en naar *One*, een kleinschalig muziektheaterwerk. De drie concerten die het festival aanbiedt onder de paraplu "Toppers van de 20ste eeuw" komt in een triest licht te staan als componist Ligeti vlak voor deze serie komt te overlijden. Het Holland Festival eert hem met het publiek middels een uitvoering van zijn metronomenstuk op de trappen van het Muziekgebouw aan 't IJ. De Japanse cultuur wordt opnieuw gepresenteerd, in vier uitverkochte voorstellingen Kabuki-theater. Theaterklassiekers worden gepresenteerd in een uitgesproken vorm: de extreme *Macbeth* van Jürgen Gosch, de uitgerekte *Mozart & Salieri* van Anatoli Vassiliev, het boek *The Great Gatsby* in een fascinerende *Gatz*. Het festivalthema, het romantische begrippenpaar Melancholia – Hysteria, ligt als een stemmig waas over het programma.

INTERNATIONAAL PERSPECTIEF

In juni 2006 beleven veertien verschillende muziek- en theaterproducties uit Rusland, Japan, Duitsland, België, Iran, Zwitserland, Mongolië, Groot-Brittannië en de Verenigde Staten hun Nederlandse première.

- Het Kabuki-theater is door de Unesco tot werelderfgoed verklaard. Ondanks de 'statische' overdracht, van generatie op generatie, van dit traditionele theater, is het in Japan een zeer levende en populaire kunstvorm. De acteurs zijn daar gevierde sterren. Vanwege de grootte van het gezelschap dat helemaal uit Japan moet komen en de extreem hoge gages die de sterren van dit ensemble ontvangen is deze exclusieve theatervorm zelden in Europa te zien. Dankzij de samenwerking met Sadlers Wells in London is deze voorstelling ook in Nederland te zien.
- Naast de traditionele vorm toont het Holland Festival estival ook een hedendaagse, westerse encenering van een Kabuki-verhaal. Het is een productie van het contemporaine Theater x uit Tokio, in regie van de Duitse operaregisseur Jossi Wieler. Op verzoek van het Holland Festival is deze productie hernomen.
- Van de Russische regisseur Anatoli Vassiliev brengt het Holland Festival de productie *Mozart & Salieri*, een voorstelling uit 2000. Vassiliev maakte zijn Nederlandse debuut in 2004 met de solo *Médée Matériau*. In tegenstelling tot die solo is *Mozart & Salieri* een grootschalige voorstelling, die de Russische meester op verzoek van het Holland Festival opnieuw instudeert.
- *Gatz* is een marathon door de Elevator Repair Service uit New York. Deze voorstelling is eerder als werkvoorstelling te zien tijdens de APAP 2005 in New York. Toentertijd had het gezelschap nog niet de rechten verworven van de erven Fitzgerald om deze voorstelling officieel uit te brengen. Mede dankzij de uitnodiging van het Holland Festival is het gelukt afspraken hierover te maken. *Gatz* gaat in Europa in première.

- De controversiële *Macbeth* van Jürgen Gosch is een voorstelling die in het Düsseldorfer Schauspielhaus is gemaakt zonder de intentie daarvan een reisvoorstelling te maken. Gosch is in Nederland geen onbekende, mede dankzij zijn werk bij Toneelgroep Amsterdam. Het Holland Festival vindt deze recente voorstelling belangrijk in het oeuvre van Gosch en heeft Schauspielhaus Düsseldorf overtuigd naar Amsterdam te komen.
- *Sentimenti* is een muziektheaterproductie van de Ruhrtriennale. Het is één van de laatste grote projecten die Johan Simons en Paul Koek samen hebben gedaan, maar is enkel te zien geweest op locatie in Bochum en Antwerpen. Deze grootschalige voorstelling komt het meest tot zijn recht op een industriële locatie. Johan Simons heeft zijn speelplanning in Gent veranderd om *Sentimenti* te kunnen tonen in het Holland Festival op het Westergasfabriekterrein. Het is de laatste keer dat deze memorabele productie te zien is. *Sentimenti* vormt een zeer succesvolle “tweede opening” van het festival.
- Een heel ander soort reprise betreft *Zoroastre*. Het is de eerste keer dat deze barokopera van Rameau in Nederland wordt opgevoerd, in regie van Pierre Audi. Bovendien is de enscenering zeer bijzonder omdat deze is gemaakt voor het unieke oude Slottsteater in Drottningholm, waar de moderne theatertechniek niet in de voorzieningen is opgenomen. De oude decors worden speciaal voor de Stadsschouwburg in Amsterdam gereproduceerd.
- Ook de opera *Angels in America* van Peter Eötvös, tot nu toe enkel in Parijs te zien, wordt speciaal voor het Holland Festival opgenomen door de Kölner Philharmonie in samenwerking met het Radio Kamerorkest. De cast bestaat uit internationale topzangers onder wie Brian Asawa.
- *Amid the Clouds* vertelt het verhaal van twee Iraanse vluchtelingen, Imour en Zina. Ze delen niet alleen de vluchtelingenstatus maar zijn ook beiden hedendaagse nomaden die de bergen en vlakten van Europa doorkruisen, op zoek naar groener gras en het Beloofde Land. Koohestani gebruikt het ritme van de poëzie van de Perzische verteltraditie en plaatst deze tegenover de harde realiteit van het vluchtelingenbestaan. In het Holland Festival maakt Koohestani zijn Nederlandse debuut.
- Uit buurland België komt *vspz*, een grootschalige productie van goede bekende Alain Platel, een danstheaterproject voor tien dansers en evenveel muzikanten en zangers rond het werk van Claudio Monteverdi en het thema devotie. Extreme vormen van devotie zie je ook in de filmpjes die dr. Arthur van Gehuchten (1861-1914) maakte van zijn psychiatrische patiënten. Die filmpjes tonen eigenaardige, schijnbaar zinloze en nutteloze bewegingspatronen. In *vspz* vormen deze filmpjes en de muziek van Monteverdi en tijdgenoten, uitgevoerd door barokmuzikanten én gipsy's, het uitgangspunt voor de dansers.
- *Steppenklanken*. Uit Mongolië en Kyrgizië komt het aandeel wereldmuziek van het festival. De Kyrgizen en Mongolen zijn traditionele nomaden en herders. Hun muzikale cultuur, met epische en lyrische verzen, wordt doorgegeven in een lange orale traditie, zonder grote invloeden uit het Midden-Oosten. De musici zijn meester op hun authentieke instrumenten als de *komuz*, een langhalsluit, de *kyl kyial*, een ‘fiddle’ met twee paardenharen snaren en de *morin kbour*, een traditionele tweesnarige vedel. Enkh Jargal, kortweg Epi, is een grootmeester van het *xöömij*-zingen, de traditionele tweestemmige boventoonkeelzang, in feite een imitatie van een fluitmelodie met de bourdonton van een mondharp. Hij blijkt een zeer communicatief performer.
- In *Le corps déporté, voyage d'un cheminot* danst choreograaf/danser Michel Casanovas over de verschrikkingen van de Tweede Wereldoorlog. Wellicht lijkt het een opmerkelijke keuze voor een dansvoorstelling, maar het idee is dan ook zeer persoonlijk: de grootvader van Casanovas is in de zomer van 1942 gearresteerd en naar Dachau gedeporteerd. De vele fysieke ontberingen waarover hij heeft verteld, inspireren zijn kleinzoon tot een dansvoorstelling.
- Het slotweekend van het Holland Festival staat in het teken van twee succesvolle producties van dansmakers die zich op nieuwe gronden begeven. *zero degrees* is de ontmoeting tussen de kathakdanser Akram Khan en moderne danser Sidi Larbi Cherkaoui. Zij gebruiken hun uiteenlopende culturele achtergrond voor een zoektocht naar wat mensen bindt.
- *Dido & Aeneas* is een opera van de hand van choreografe Sasha Waltz. Op fijnzinnige wijze vertaalt zij de muziek in beweging. De openingsscène, waarbij de spelers in een enorme bak water bewegen, staat menigeen in het geheugen gegrift.

Voor een totaal programmaoverzicht zie hoofdstuk 4.

3.2 De Context

Met al zijn activiteiten wil het Holland Festival functioneren als schakel: tussen broedplaats en het professionele veld, tussen klein en groot, onbekend en gevestigd, tussen makers en publiek. Om dat te realiseren is het niet voldoende om louter voorstellingen te presenteren. Het festivalprogramma is bron van kennis en inspiratie. Het werk van de uitgenodigde makers en uitvoerenden dient als aanknopingspunt voor discussies, themamiddagen, workshops en andere activiteiten voor zowel een breed publiek als voor specifieke doelgroepen. Ook biedt het Holland Festival traditiegetrouw inleidingen bij de concerten en voorstellingen, en gesprekken met aanwezige artiesten. Deze activiteiten worden gebundeld onder de noemer 'De Context'.

In 2006 is de Context als volgt.

Activiteiten rondom Kabuki theater

Het Kabuki theater bestaat sinds de 16e eeuw. In de eeuwen dat kabuki is uitgevoerd, is het uitgegroeid tot een theatervorm die rijk is in de aankleding en speelstijl. Om de toeschouwers zo veel mogelijk te laten genieten van de rijkdom van dit theater biedt het Holland Festival een uitgebreide introductie op de voorstellingen.

- Lezingen

In een drietal lezingen is steeds één aspect van de kabuki belicht. De eerste lezing, gegeven door Henk en Arendie Herwig, beiden verbonden aan de Society for Japanese Art, gaat over de geschiedenis van kabuki en de canon van de verhalen. In lezing 2 hebben Jeannette van Steen en Jolande Kraaijeveld verteld over de kostuums en make up, zo specifiek voor deze theatervorm.

In de derde lezing is Jeannette van Steen dieper ingegaan op de speelstijl en interactie met het publiek. De lezingen zijn voorzien van veel beeldmateriaal. Een groep van ongeveer 50 mensen heeft de hele serie lezingen bezocht, de overige bezoekers (de lezingen waren zo goed als uitverkocht) één of twee maal. De reacties van de bezoekers zijn zeer positief: de lezingen zijn ervaren als informatief en enthousiasmerend.

- Documentaire

Kabuki, la voie du Geste is een documentaire die in 2003 door Don Kent en Christian Dumai-Lvovsky is gemaakt. Zij hebben met veel aandacht voor detail in beeld gebracht hoe het wereldlijke Kabuki verschilt van oosterse tradities, en hoezeer de kabuki zich verankerd heeft in het hedendaagse Japan. Deze documentaire, een coproductie van ARTE France, Bel Air Media en On Line Productions, is op zaterdagmiddag voorafgaand aan de voorstelling getoond en is bekeken door een kleine kern Kabuki-fans.

- Inleiding

Naast deze activiteiten is de voorstelling voorafgegaan door een inleiding door Ronald Cavaye, auteur van drie boeken over kabuki en betrokken bij de voorstelling omdat hij de boventiteling heeft verzorgd. Cavaye is in staat om voor meer dan 110 mensen per inleiding de essentiële kwaliteiten van de acteurs en de uitvoering te tonen in woord en gebaar. De Pleinfoyer blijkt te klein voor het aantal belangstellenden – in het trappenhuis zijn speakers bijgeplaatst waardoor ook daar mensen konden luisteren naar de inleiding.

- Tentoonstelling

Henk en Arendie Herwig zijn eigenaar van een zeer interessante collectie Japanse prenten, waarvan een aantal met afbeeldingen van de vader van de sterspeler van deze troupe, Ebizu. Zij hebben aangeboden een selectie te maken voor een tentoonstelling in de Stadsschouwburg. De geselecteerde prenten zijn ingelijst en met bijschrift op tentoonstellingspanelen te bewonderen geweest van 15 t/m 23 juni (tijdens de voorstellingsperiode van het Kabuki theater en van Theater Cai met *Yotsuya Ghost Story*).

His Master's Choice extended

Het Nationale Ballet heeft choreograaf Hans van Manen gevraagd als curator van het programma dat het gezelschap tijdens het Holland Festival 2006 uitvoert. Het festival heeft hem uitgenodigd zijn 'choice' uit te breiden naar andere kunstvormen en persoonlijke interesse. In een gesprek met Clairy Polak heeft hij zijn keuze toegelicht. Daarnaast zijn gasten aan het woord gekomen die het werk van Van Manen op zeer persoonlijke wijze benaderen: componist Louis Andriessen, ontwerper Keso Dekker, danseres Rachel Beaujean en publiciste Dorine Lustig. De Amstelkerk blijkt een

zeer sfeervolle omgeving voor een intiem gesprek, waar de getoonde fragmenten goed tot hun recht komen. Met name Keso Dekker maakt indruk doordat hij tot in het kleinste detail benoemt waarin het meesterschap van Van Manen schuilt bij de door hem gekozen werken.

Mozart Integrale

In de kerk De Duif op de Prinsengracht organiseerde het Holland Festival een ware Mozart marathon. Alle concerten voor solo pianoforte zijn in een tijdsbestek van zeven dagen gespeeld. Op twee avonden zijn verrassende gastsprekers aangetreden: de nieuwe voorzitter van de Raad voor Cultuur Els Swaab en filosoof/schrijver Maarten Doorman, om op een zeer persoonlijke manier te vertellen over hun fascinatie voor Mozart.

“Wat vond ik er nou eigenlijk van?”

Psycholoog Kees van Driel heeft een manier gevonden om te kunnen meten of iemand een kunstwerk mooi vindt. Hij deelt de kluwen gedachten waarmee een oordeel wordt gevormd op in zeven stukken die beschrijven wat er gebeurt wanneer iemand naar een voorstelling kijkt. Hij is tot een model gekomen dat volgens het Holland Festival voor professionals én festivalbezoekers heel interessant is. Dus heeft het Holland Festival Van Driel om een ‘festivalversie’ van zijn *format* gevraagd die het publiek wordt aangeboden. Wie een voorstelling of concert bijwoont op één van de vier centrale festivallocaties kan zich met zijn gezelschap achter een computer zetten en aan de hand van een aantal vragen uitpluizen wat de positieve en negatieve kanten van de avond zijn.

De ontwikkeling van een niet al te uitgebreide vragenlijst blijkt nog niet eenvoudig omdat alle te onderzoeken gebieden in niet meer dan drie vragen getest kunnen worden. Bovendien was er nog geen vragenlijst voor de disciplines dans en muziektheater. Deze is in samenwerking en met de expertise van het festival ontwikkeld. Gemiddeld 30 bezoekers per avond hebben de test gedaan.

Masterclass Oordeelsvorming

Het model dat Kees van Driel heeft ontwikkeld, is nooit getest met of overgedragen aan professionals. Het Holland Festival heeft aan cultuurjournalisten en aan verschillende fondsen en adviesraden een masterclass aangeboden door Kees van Driel. Na de theoretische inleiding over het format en de achterliggende begrippen volgt een praktijkdeel, waarbij de individuele beoordeling en een gezamenlijke waardering zijn besproken. Er blijkt veel belangstelling bij met name de adviseurs te bestaan voor deze benadering. Voor hen is de artistiek inhoudelijke achtergrond uiteraard bekend, maar toch is het nuttig dat deze nieuwe benadering van oordeelsvorming in de bestaande praktijk te plaatsen. Alle deelnemers vinden de ‘objectievere’ manier van beoordelen een verrijking van hun praktijk.

Themamiddag Ibsen

Temidden van alle ‘verjaardagen’ van de groten der aarde zoals Mozart en Rembrandt is 2006 ook het jaar van een minder bekend kunstenaar: toneelauteur Henrik Ibsen, 100 jaar geleden ziek en eenzaam overleden. Ibsen is schrijver van ideeëndrama’s: niet het verloop van een verhaal stond voorop, maar het idee. De voorstelling Hedda Gabler van Ivo van Hove is voor Holland Festival aanleiding een themamiddag te organiseren. Analoot aan de insteek die Van Hove kiest voor zijn regie is het gespreksonderwerp van de middag *Hedda Gabler*: ziektebeeld of tijdsbeeld? Dr. Rob van der Zalm, werkzaam bij de Universiteit van Amsterdam en Theater Instituut Nederland, gaat in op de vraag of Ibsen door verschillende generaties regisseurs als een tijdgenoot wordt gezien. Daarna discussiëren regisseur Ivo van Hove, psychiater Bram Bakker en sociologe Rineke van Daalen onder leiding van Xandra Schutte over Van Hove’s visie op Hedda Gabler als existentialistisch stuk. Tot slot heeft hoofdrolspeelster Halina Reijn voorgelezen uit haar boek *Prinsesje Nooitgenoeg*.

An Academy

Voor jonge makers is het Holland Festival een unieke gelegenheid zich te verhouden met de internationale ‘state of the art’ en om zich in hun eigen artistieke praktijk te verhouden tot de visie en ervaring van buitenlandse collega’s van naam. In 2005 vindt An Academy voor het eerst plaats, als kennismaking met het festival als leeromgeving. Van dit traject is eind mei 2006 een publicatie verschenen. Voor An Academy 2006 is gekozen voor een thema aan de hand van de selectie van voorstellingen die zijn bezocht: interculturaliteit. Het boek *Interculturele intoxicaties* van Erwin Jans is leidraad voor vijf dagen discussie en ontmoetingen met festivalkunstenaars Amir Reza Koohestani, Andreas Regelsberger, Akram Khan en Sidi Larbi en publiciste Nezha Haffou. De groep Nederlandse deelnemers is dusdanig divers dat ook de onderlinge kennismaking veel in beweging brengt.

Als onderdeel van het traject Cultuurjournalistiek hebben twee journalisten de discussies bijgewoond. Van hun hand zijn twee artikelen verschenen waarin zijn de bevindingen verwerken in hun observaties over de positiebepaling van de criticus en de interculturaliteit van festivals.

An Academy is een samenwerking met het Lectoraat Kunst en Kunstpraktijk van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten en Theater Gasthuis.

Traject Cultuurjournalistiek

Het Holland Festival biedt sinds drie jaar jonge gedreven cultuurjournalisten de gelegenheid zich kunstinhoudelijk en schrijftechnisch te ontwikkelen door middel van voorstellingsbezoek, workshops en bijeenkomsten met kunstenaars en (ervaren) collega's. Dit jaar bestaat het aanbod uit een masterclass door psycholoog Kees van Driel (zie hiervoor), gekoppeld aan voorstellingsbezoek. Daarnaast zijn twee schrijvers uitgenodigd deel te nemen aan de vijfdaagse An Academy.

Inleidingen en nagesprekken

Zoals inmiddels een goede traditie is, is bij bijna iedere voorstelling een inleiding verzorgd door experts op het gebied van de desbetreffende voorstelling. Meestal heeft de inleiding het karakter van een verhaal, soms is het een gesprek met de maker, soms een praktische demonstratie (zoals bijvoorbeeld bij bijzondere instrumenten goed werkt).

De organisatie van de inleidingen is voor het eerst uitbesteed aan de Firma Theaterkennis. In overleg met het Holland Festival heeft dit bureau de sprekers benaderd en heeft het eveneens gezorgd voor de praktische organisatie. Dit betekent een ontlasting van de medewerker research, die zo meer tijd heeft voor andere Contextevenementen én voor de research voor de programmering van de volgende jaren. Bovendien is dankzij de inzet van de Firma Theaterkennis het gastheerschap vanuit het festival gegarandeerd (ontvangst sprekers, technische check, inhoudelijke feedback). Dit blijkt zeer noodzakelijk dankzij het toegenomen aantal voorstellingen en concerten.

Met name de inleidingen in het Muziekgebouw aan 't IJ en Het Muziektheater zijn uitstekend bezocht. In totaal hebben 4.749 bezoekers deelgenomen aan het Contextprogramma.

3.3 EarFuel/EyeFuel

Voor de tweede keer al is naast de hoofdprogramma's een bijzonder EarFuel-programma georganiseerd. Daarnaast is gestart met EyeFuel, de visuele partner van EarFuel. Auditieve en visuele desserts, kleine extra's, ontdekkingen en aftershow's. Meestal gratis in foyers en festivalcafés, soms (voor een klein prijsje) in een concertzaal. Recept en ingrediënten zijn doorgaans exclusief voor het Holland Festival: lichtvoetig of contemplatief, met haakjes naar de rest van het festivalprogramma. In tegenstelling tot vorig jaar is dit jaar een onderscheid gemaakt tussen het late nite divertissement en de wat serieuzere tegenkleuren. De laatste krijgen een plek op een eigen locatie en beginnen in de regel wat vroeger. Hiervoor is een entreprijs geheven. Het voordeel van deze opzet is dat er wat meer aandacht voor deze optredens komt en dat bijvoorbeeld ook de pers over deze onderdelen gaat schrijven.

De EarFuels vormen een zoektocht naar verfrissende klanken, soms akoestisch, soms elektronisch, de ene keer melancholisch, de andere hysterisch (maar altijd met hart en ziel). Op de verschillende festivalplekken in de stad ontdekt het publiek de Iberische roots van de Sefardisch-joodse muziek (La Roza Enflorese), licht gestoorde Vlaamse space-age folk van Troissoeur en DJ's als Fennesz of Philip Jeck die met het vocabularium van Boulez of Kurtág aan de slag zijn gegaan. Jazzpianist Uri Caine brengt in de Amstelkerk drie avonden lang het kruim uit de New Yorkse improvisatie-scene én de Vietnamees-Franse gitarist Nguyễn Lê samen rond de jarige Wolfgang Amadeus Mozart. Het resultaat zindert nog na op de inmiddels verschenen live-opname van dit project bij het Duitse label *Winter & Winter*. Altviolist Garth Knox pakt uit met die andere passie van hem, de Viola d'Amore, in een sfeervol miniconcert in de foyer van het Muziekgebouw aan 't IJ. *Les Salons Russes* is een smaakvolle miniproductie over (het leven van) Sjostakovitsj, met in de hoofdrol Hans Dagelet. De Salon is geplaatst in de Boekmanzaal in Het Muziektheater, voorafgaand aan de opera *Lady Macbeth van Mzensk*. Ustad Farida Mahwash is in Amsterdam aangetreden met haar musici voor een vol Bimhuis in het Muziekgebouw aan 't IJ.

Een vorm van zeer toegepaste kunst is afkomstig van pianist Guy Livingstone, die in het kader van het nieuwe filmprogramma in het Holland Festival een tumultueuze soiree van Dadaïsten Man Ray, Tristan Tzara, Satie, Milhaud en Antheil tot leven wekt. Hij heeft ondermeer zijn reconstructie van de verloren gewaande Antheil-partituur bij de korte film *Retour à la Raison* van Man Ray gespeeld, met een cameo-rol voor de beruchte muze Kiki de Montparnasse.

Achtergrond van het ontwikkelen van EyeFuel is de wens het festivalaanbod uit te breiden met vormen van beeldende kunst die gerelateerd zijn aan het festivalprogramma. Daarnaast wordt steeds duidelijker in het podiumkunstenaanbod dat de (met name jongere) makers de disciplinegrenzen overschrijden, en/of vaker uit fascinatie voor het werk een

beeldend kunstenaar uitnodigen voor samenwerkingsprojecten. Hét podium voor introductie van dit soort werk in het Holland Festival is EyeFuel. De start is gegeven in Paradiso, podium met de nodige ervaring op het gebied van elektronica. Vervolgens heeft er een kleine EyeFuel-explosie plaatsgevonden in het weekend waarin ook de eerste samenwerking met het International Film Festival Rotterdam is geïntroduceerd: het werk van de gebroeders Quay is tentoongesteld, het filmfestival ging van start en op 9 juni ging *Cry Love* van Nanine Linning in première, alles op het Westergasfabriekterrein.

3.4 Prestatieoverzicht

In het verslagjaar heeft het Holland Festival 56 producties gepresenteerd. Het aantal voorstellingen is 211 (inclusief filmvertoningen International Film Festival Rotterdam), met een totaal aantal bezoekers van 66.972. Daarnaast heeft het Holland Festival in samenwerking met het Rijksmuseum in de periode 3 juni t/m 6 augustus de theatrale installatie *Nightwatching* van Peter Greenaway gepresenteerd. Gedurende die periode zijn naar schatting dagelijks 2.500 bezoekers getuige geweest van deze productie. De voorstellingen zijn gepresenteerd op 13 locaties.

	Aantal voorstellingen	Aantal bezoekers
Rijksmuseum	1	p.m.
Complex Westergasfabriek	16	4.831
International Film Festival Rotterdam (IFFR)	46	2.250
Theater Bellevue	8	940
Bimhuis	6	1.494
Het Concertgebouw	6	7.112
Het Muziekgebouw aan 't IJ	17	9.372
Het Muziektheater	22	27.063
Amstelkerk	3	271
Oude Kerk	1	380
Stadsschouwburg	14	7.505
De Duif	7	873
Paradiso	1	132
De Context/Workshops	71	4.749
EarFuel/EyeFuel gratis	13	p.m.
	<u>232</u>	<u>66.972</u>

Prestatieoverzicht per programmaonderdeel

	2006			2005		
	prod.	vrst.	bezoekers	prod.	vrst.	bezoekers
opera/muziektheater	6	25	25.396	9	29	27.122
muziek/concerten	20	29	14.106	17	18	13.940
theater	8	24	8.393	5	23	9.074
dans	4	11	10.646	3	10	8.925
EarFuel	2	7	537	5	7	3.319
EarFuel gratis	6	12	p.m.			
EyeFuel	2	5	895	9	64	4.461
EyeFuel gratis	1	1	p.m.			
IFFR	1	46	2.250			
Rijksmuseum	1	1	p.m.			
De Context/Workshops	5	71	4.749	5	5	223
	<u>56</u>	<u>232</u>	<u>66.972</u>	<u>53</u>	<u>156</u>	<u>67.064</u>

3.5 Radio

De samenwerking met de publieke omroepen, met name de NPS, en het daaraan verbonden Muziekcentrum van de Omroep is met de komst van de nieuwe artistieke directeur geïntensiveerd. Ondanks de discussie aangaande het omroepbestel en de reorganisatie van het MCO zijn we in het programmeringoverleg met genoemde partijen wederom tot een aantal bijzondere producties gerealiseerd. Deze zijn mede tot stand gekomen door eigen bijdragen van de betrokken omroepen en bijdragen uit het Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties. In ruil voor de door de omroepen betaalde out of pocket kosten (niet zijnde de gekapitaliseerde inzet van de orkesten) krijgen de omroepen om niet het recht een aantal door het Holland Festival zelfstandig geproduceerde uitvoeringen op te nemen en uit te zenden (veelal live). Het publieksbereik van het Holland Festival wordt hierdoor enorm uitgebreid.

Hieronder volgt een overzicht van het resultaat van deze samenwerking. Daarnaast wordt door zowel radio als televisie uitgebreid aandacht besteed aan het programma van het Holland Festival. Programma's die soms een promotioneel karakter hebben, maar die vaak ook de programmering van het festival in een bredere context plaatsen. Een overzicht hiervan vindt u de meegestuurde persbundel.

OVERZICHT PRODUCTIONELE SAMENWERKING NPS, UITGEZONDEN OP RADIO 4	INBRENG RADIO
• 14 juni 2006 <i>About Baroque</i> Freiburger Barockorchester o.l.v. Gottfried von der Goltz opgenomen 3 juni 2006 in Muziekgebouw aan 't IJ	
• 16 juni 2006 <i>Angels in America</i> Radio Kamer Filharmonie o.l.v. Peter Eötvös opgenomen 15 juni 2006 in Muziekgebouw aan 't IJ	89.851
• 17 juni 2006 <i>Le troisième et dernier testament</i> Radio Filharmonisch Orkest o.l.v. Reinbert de Leeuw live uitgezonden vanuit het Concertgebouw (Zaterdag Matinee)	69.036
• 21 juni 2006 Boulez ... <i>Explosante-Fixe</i> ... Nieuwe Ensemble & Contrechamps o.l.v. Jurjen Hempel live uitgezonden vanuit Muziekgebouw aan 't IJ	
• 23 juni 2006 <i>Kurtág 80 jaar</i> Schönberg Ensemble o.l.v. Reinbert de Leeuw live uitgezonden vanuit Muziekgebouw aan 't IJ	
• 23 en 28 juni 2006 <i>Nono</i> Champ d'Action o.l.v. James Wood opgenomen 22 juni 2006 in Muziekgebouw aan 't IJ	
• 28 juni 2006 <i>Hymne Mondial</i> Schönberg Ensemble o.l.v. Reinbert de Leeuw opgenomen 18 juni 2006 in Muziekgebouw aan 't IJ	
 Totaal inbreng radio	<hr/> <hr/> <u>€ 158.887</u>

3.6 Samenwerking

Het Holland Festival continueert de samenwerking met de grote Nederlandse culturele instellingen en breidt in 2006 uit met andere disciplines. Naast De Nederlandse Opera, het Koninklijk Concertgebouworkest, Het Nationale Ballet en Toneelgroep Amsterdam is nu ook een partnerschap aangegaan met het Rijksmuseum en het International Filmfestival Rotterdam. Voor de samenwerking met het Rijksmuseum is een ingang gevonden in het themajaar rondom Rembrandt. Voor de samenwerking met het International Film Festival Rotterdam is teruggegrepen op een oude gewoonte uit de festivalgeschiedenis door interessant nieuw aanbod uit het buitenland te presenteren in het kader van het Holland Festival.

Het Holland Festival heeft in het jaar 2006 gecoproduceerd/samengewerkt met de volgende producenten:

- *Nightwatching by Peter Greenaway*, Rijksmuseum, The Kasander Film Company
- *After Life*, De Nederlandse Opera

- *Sentimenti*, NTGent/zTHollandia, Ruhrtriennale, de Singel
- *Lady Macbeth van Mtsensk*, De Nederlandse Opera, Koninklijk Concertgebouworkest
- *About Baroque*, Siemens Art Programme
- *Here, Theseus Game*, Asko/Schönberg Ensemble, Serie Tijdgenoten
- *vsprs*, KunstenFESTIVALdesArts/De Munt, Le Grand Théâtre de Luxembourg, Opéra National de Paris, Ruhrtriennale, Staatsoper Unter der Linden, Sadler's Wells, TorinoDanza
- *Jazz & the Screen*, Bimhuis
- *The Russians are coming!*, Bimhuis
- *Rotterdam meets Amsterdam*, International Film Festival Rotterdam
- *Mozart integrale*, Stadsherstel Amsterdam
- *One*, Gaudeamus
- *Gatz*, KunstenFESTIVALdesArts, Walker Art Center Minneapolis
- *Angels in America*, NPS Radio, Muziekcentrum van de Omroep
- *Kabuki*, Askonas Holt
- *His Master's Choice*, Het Nationale Ballet
- *Le troisième et dernier testament*, Zaterdagmatinee
- *Hymne Mondial*, Schönberg Ensemble
- *insen*, Festival RomaEuropa
- *Yotsuya Ghost Story*, Wiener Festwochen, Spielzeit Europa/Berliner Festspiele
- *Hedda Gabler*, Toneelgroep Amsterdam
- *...Explosante-Fixe*, Nieuw Ensemble, Stichting Pierre Boulez
- *Kurtág 80 jaar*, Asko/Schönberg Ensemble
- *Amid the Clouds*, Wiener Festwochen, KunstenFESTIVALdesArts, Théâtre de la Bastille
- *The Garden of Dreams*, Koninklijk Concertgebouworkest
- *Dido & Aeneas*, Staatsoper Unter der Linden, Le Grand Théâtre de Luxembourg, Opéra National de Montpellier
- *zero degrees*, Sadler's Wells, TorinoDanza, Théâtre de la Ville Parijs, deSingel Antwerpen, Kunstencentrum Vooruit Gent, Hebbel Theater Berlin, Tanzhaus nrw Düsseldorf, Schouwburg Rotterdam, Teatro Comunale di Ferrara, Wexner Center for the Arts Ohio, National Arts Center Ottawa, Les Grandes Traversées Bordeaux
- *A Throw of Dice*, NPS Radio, Metropole Orkest

Naast deze praktische samenwerkingsverbanden neemt het Holland Festival deel aan verschillende nationale en internationale netwerken en overlegstructuren (IETM, ACI, AFO, Amsterdam-Rotterdam).

3.7 Communicatie & Marketing

In vergelijking met de beginjaren van het Holland Festival is de programmering tegenwoordig niet wezenlijk veranderd: nog steeds ligt de nadruk op spraakmakende ontwikkelingen in de podiumkunsten, zowel nationaal als internationaal. Maar de omgeving is in de bijna zestigjarige geschiedenis van het Holland Festival wél veranderd en heeft mede daardoor het karakter en het imago van het festival sterk beïnvloed. Daarnaast is het festival de laatste jaren meer aandacht gaan besteden aan de randvoorwaarden van de programmering en aan activiteiten rondom de programmering (De Context, EarFuel en EyeFuel). Sinds de komst van Pierre Audi in 2005 zijn de samenwerkingen met grote Nederlandse culturele instellingen sterk aangetrokken.

De autoriteit van het Holland Festival op het gebied van spraakmakende internationale voorstellingen is groot. De laatste jaren is er echter meer 'concurrentie' gekomen van andere vrijetijdsbestedingen. Daardoor is de betekenis van promotie en marketingcommunicatie toegenomen. Tegen die achtergrond wordt het communicatiebeleid geformuleerd.

Het communicatiebeleid gaat uit van

- de programmering (het aanbod) als een onwrikbaar gegeven;
- het creëren van vraag bij de doelgroepen;
- het optimaliseren van de randvoorwaarden (prijzen, data, tijden etc.) van het aanbod;
- een geïntegreerde marketingcommunicatie.

Bij de inzet van marketing- en communicatiemiddelen wordt gezocht naar een optimale balans tussen publiekswerving, inkomstenverhoging en kostenefficiëntie.

De basis van het communicatieconcept is het zoeken naar een geslaagde cross-over tussen de traditionele (drukwerk, affichering, printcampagnes) en de nieuwe media (televisie, internet, interactieve diensten).

DOELSTELLINGEN

1. Een gemiddelde zaalbezetting van minimaal 80% over de hele festivalprogrammering (voorstellingen, Contextactiviteiten en gratis toegankelijke evenementen als EarFuel).
2. Op langere termijn streven we naar een grotere naamsbekendheid en de versterking van het corporate imago bij het nationale en internationale publiek. Aan deze doelstelling is opnieuw veel aandacht besteed. Het succes ervan is echter lastig te meten.

RESULTATEN

De gemiddelde zaalbezetting is 81%. Van het totaal van 92 voorstellingen zijn er 29 (32%) uitverkocht. Daarmee is het streefgetal gehaald.

De nationale en internationale (media)aandacht voor het festival lijkt toe te nemen, gezien de groei aan publicaties. Mede hierdoor heeft het Holland Festival een persoverzicht gemaakt met daarin een overzicht van alle gepubliceerde artikelen, facts & figures van het festival en materiaal dat op diverse websites is verschenen.

DOELGROEPEN

De belangrijkste publieksdoelgroepen in 2006 zijn:

- de eigen klanten, verenigd in het HF-klantenbestand. Deze zijn actief benaderd per post (verzending pocket naar 25.000 adressen) en per e-mail (14.000 adressen) en passief via de distributie en massamedia;
- incidentele (cultuur)bezoekers, wonend in Nederland. Deze zijn bereikt via vrije publiciteit in (nieuwe) media, advertenties, affichering, citydressing, pocket- en minipocketverspreiding en bij Holland Festival gerelateerde voorstellingen in de Amsterdamse theaters;
- 'beroepsbezoekers', in casu nationale en internationale culturele instellingen, media, sponsors en vrienden, politici en ambtenaren, adviesraden, besturen etc.

COMMUNICATIEMIDDELEN

Bij de inzet van marketing- en communicatiemiddelen is steeds gewerkt vanuit de vraagzijde (de potentiële bezoekers) met als doel een grotere effectiviteit en kostenefficiëntie. Daarvoor is in 2005 gekozen voor een verschuiving in het budget van de traditionele drukwerkmiddelen naar nieuwe media als internet en e-mail. Concreet betekent dit:

- vanaf januari 2005 inzet van Electronic Direct Marketing, een geïntegreerd systeem met NAW's, e-mailadressen, klant- en voorstellinggegevens;
- direct mail en drukwerk vervangen door direct e-mail met een directe koppeling naar de website;
- meer aandacht voor salespromotie en productplusactiviteiten;
- een grotere functie van de website in informatie en kaartverkoop.

Alle communicatiemiddelen (pocket, website, programmaboekjes, persberichten en folders) zijn tweetalig uitgegeven (Nederlands/Engels).

De website is voorzien van een nieuw Content Management Systeem waardoor alle festival- en voorstellingsinformatie beter toegankelijk is geworden voor het publiek. Helaas blijken de keuzes voor een nieuwe vormgeving geen gelukkige te zijn en waardoor het publiek onze site heeft ervaren als slecht toegankelijk. Desondanks bevat de site meer informatie dan ooit over voorstellingen en festival; tijdens het festival zelf zijn dagelijks foto's en de uitslagen van de 'Publieksfavoriet' gepubliceerd.

In de vrije publiciteit worden de contacten met de Nederlandse en buitenlandse media bestendigd. Nieuw is de aandacht van tal van jongeren- en nieuwe media, mede door het aantrekken van een specialist op het gebied van moderne muziek en dito publiciteitskanalen. Vrij Nederland heeft als mediapartner een Special van 24 pagina's uitgegeven over het Holland Festival, die als doordruk tijdens het festival ook op alle locaties te krijgen was.

In samenwerking met het Amsterdam Toerisme & Congres Bureau (ATCB) is in een festivalbrochure (oplage 350.000) in de internationale toeristenbranche verspreid (NL, DU, EN, FR).

De stadsaankleding is opnieuw groots aangepakt, met vlaggen op alle centrale stadslocaties en geveldoeken op de gevels van de theaters.

TICKETING

In 2006 heeft het Holland Festival een eigen festivalkassa geopend in het Muziekgebouw aan 't IJ. Deze kassa verkocht kaarten vanaf de start van de kaartverkoop en nam 13% van de totale verkoop voor zijn rekening. Door het succes van de festivalkassa is de omzet bij het Amsterdams Uit Buro (AUB), hoofdverkooper van de festivaltickets, aanzienlijk gedaald. Nog geen kwart van het totaal aantal kaarten is via het AUB verkocht. De kosten van een kaartje zijn min of meer gelijk gebleven aan het niveau van 2005. De publieksservice door het AUB is verbeterd, maar nog niet op het niveau waarop het Holland Festival deze wenst. Met name de bestelkosten van het AUB (€ 3 per ticket) zijn voor festivalbezoekers, die geacht worden meerdere kaarten te kopen, onaanvaardbaar hoog. De online verkoop via het AUB is, bij gebrek aan een 'winkelmandje', evenmin toegesneden op het festivalpubliek en is met 3% dan ook achtergebleven bij de trend.

MARKETING & SALES

Er zijn activiteiten ontplooid richting eigen en nieuw publiek, studenten en jongeren, op het gebied van direct mail, direct marketing, salesacties, last-minute acties, lezersaanbiedingen, abonnementen/series en productplusaanbiedingen. Het succes is zeer wisselend, maar gezien de focus op effectiviteit en kostenbesparing, groter dan in 2005. De kerstaanbieding is traditiegetrouw zeer succesvol, evenals de aanbiedingen via de Last Minute Ticket Shop.

Opmerkelijk is het feit dat de toegangskaarten meer dan in voorgaande jaren voor de standaardprijs zijn verkocht. Dit hebben we bewust nagestreefd door minder korting te geven bij acties en aanbiedingen.

Onder de noemer 'Publieksfavoriet' hebben bezoekers bij voorstellingen hun waardering voor de uitvoering kunnen geven. Tussen- en eindstand zijn gepubliceerd op de website. Doelstelling was de festivalsfeer te verhogen. Uit de respons van meer dan 1.000 kaarten blijkt dat de actie is aangeslagen. Onder de noemer 'Top of Flop' zijn op vier locaties computers neergezet waar het publiek na afloop een vragenlijst kon invullen om zijn oordeel over de voorstelling op wetenschappelijke wijze geanalyseerd te zien. Helaas bleek de apparatuur erg storingsgevoelig en de uitkomst van het persoonlijke onderzoek weinig aanknopingspunten voor de toeschouwer te geven.

3.8 Externe betrekkingen/samenwerking met de private sector

De trouwe bezoeker van het Holland Festival zoekt kwaliteit, staat open voor vernieuwing, wil worden verrast. Voor sponsors en bedrijfsvrienden van het Holland Festival geldt dit in mindere mate. Zij willen bewezen kwaliteit, staan tot op zekere hoogte open voor vernieuwing, willen niet voor verrassingen komen te staan. Niet omdat zij het onbekende schuwen, maar omdat de zakelijke relaties die zij tijdens het festival ontvangen zich gegarandeerd op hun gemak moeten voelen.

VRIENDEN

Wie wél de ontmoeting met het onbekende aan durft te gaan, kan tijdens het Holland Festival mooie momenten beleven. Dat is in ieder geval de ervaring van zakelijke relaties die in 2006 het Holland Festival hebben bezocht. Het gevolg is merkbaar voor de kring Vrienden die, mede naar aanleiding van de Vriendenavond en de Vriendenvoorstelling, verder is uitgebreid. Niet alleen met Bedrijfsvrienden maar ook met Particuliere Vrienden, de zogenaamde Beschermers. De vaak spontane wijze waarop zowel bedrijven als particulieren hun waardering voor het Holland Festival in een financiële ondersteuning vertalen, is voor het festival van grote waarde.

SPONSORS

Naast een gestaag groeiende groep Vrienden en Beschermers heeft het festival in 2006 ook kunnen steunen op een aantal sponsors. Philips Nederland en de ING Groep hebben *Nightwatching by Peter Greenaway* in het Rijksmuseum mogelijk gemaakt. Met BumaCultuur is een meerjarige overeenkomst gesloten om composities van hedendaagse Nederlandse componisten in het festival een podium te bieden. Een aantal Zweedse bedrijven, waaronder Scania en Inter Ikea Systems hebben de opera *Zoroastre* in de Stadsschouwburg gesponsord. Het weekblad Vrij Nederland heeft als mediasponsor voor meer publiciteit gezorgd. Dankzij Citroën Nederland zijn alle artiesten, musici, technici en binnen- en buitenlandse gasten naar de vele verschillende locaties vervoerd.

TOEKOMST

Tot slot is in 2006 de basis gelegd voor nieuwe sponsorovereenkomsten voor de toekomst. Zo zijn onder andere afspraken gemaakt met Euronext N.V. die de komende jaren als sponsor van de opening van het Holland Festival zal optreden. Voorts zijn verregaande onderhandelingen met andere bedrijven gevoerd over zowel sponsoring van het programma als sponsoring van communicatie. Zichtbaarheid is immers, naast het artistieke component, een essentiële voorwaarde om het imago te versterken en derhalve de 'earning capacity' van het festival te verhogen.

De activiteiten in 2006 concentreren zich op:

1. Werving
  - sponsoring en fondsen voor het programma 2006;
  - proposities voor sponsoring 2007-2008-2009;
  - bedrijfsvrienden en particuliere vrienden.
2. Versterken relaties onder meer door ontvangsten
  - Vriendenavond op 10 maart 2006 in de Westergasfabriek, met als gasten de Vrienden, sponsors, fondsen en andere financiële relaties;
  - dubbele opening op vrijdag 2 juni, in het Rijksmuseum (*Nightwatching by Peter Greenaway*) en in het Muziekgebouw aan 't IJ (wereldpremière *After Life* van Michel van der Aa). Het laatste in aanwezigheid van H.M. de Koningin en andere hoogwaardigheidsbekleders;
  - Vriendenvoorstelling op 23 juni 2006: *Dido & Aeneas*, in Het Muziektheater;
  - ontvangst Amsterdamse relaties (politiek, theaters, bedrijven) op zaterdag 24 juni – voorstelling *A Throw of Dice*, in het Muziekgebouw aan 't IJ.
3. Realiseren tegenprestaties voor sponsors en andere financiers
  - communicatie;
  - ontvangsten rondom verschillende voorstellingen.

Naast bovengenoemde sponsors bedanken wij hierbij ook graag de Vrienden van het Holland Festival 2006, te weten: ABP, Alcatel Telecom Nederland, DDB Amsterdam, De Nederlandsche Bank, Flashlight Rental, Fortis Bank Amsterdam, Fortis MeesPierson, ING Groep, Kamer van Koophandel Amsterdam, Koninklijke Wegener, Logispring, Marsh, MeyerBergman, Nederlandse Spoorwegen, Nuon, Pon Holdings, SNS Reaal Groep, Trimp & Van Tartwijk, Vrij Nederland, Westergasfabriek, Young & Rubicam en diverse particulieren.

3.9 Financiën

SUBSIDIËNTEN

Voor de gehele cultuurnotaperiode 2005-2008 heeft het Ministerie van OCW een subsidie van € 10.828.739 toegezegd en de gemeente Amsterdam € 2.778.720. Voor 2006 bedraagt de rijksbijdrage € 2.752.632 en de bijdrage van de gemeente Amsterdam bedraagt € 707.570. Het Fonds voor de Podiumkunsten heeft € 75.000 toegekend uit HGIS-cultuurmiddelen uit de regeling Internationalisering 2005-2006.

FONDSEN, SPONSOREN EN VRIENDEN

Van verschillende fondsen zijn bijdragen ontvangen voor in totaal € 443.455. Een specificatie hiervan is te vinden in de financiële jaarrekening, 1.4 toelichting op de exploitatierekening 2006. Van een drietal sponsors is een bijdrage ontvangen van totaal € 8.602. De groep van Businessvrienden heeft dit jaar € 80.100 bij elkaar gebracht.

PUBLIEKSINKOMSTEN

Bij het vaststellen van de entreprijzen is ook in 2006 rekening gehouden met de beoogde doelgroepen en de productiekosten van de voorstellingen. De entreprijzen zijn daardoor op een niveau gebracht dat meer in overeenstemming is met de bijzondere kwaliteit van met name de internationale producties. Voor de minder draagkrachtige blijft toch de mogelijkheid bestaan om de voorstellingen te bezoeken door de gedifferentieerde prijsstelling.

15% EIGEN INKOMSTEN MAATREGEL MINISTERIE VAN OC&W

Het Holland Festival voldoet in 2006 aan de 15% eigen inkomenseis van het Ministerie van ocw.

Subsidie ocw	2.752.632	79.6%
Subsidie gemeente Amsterdam	707.570	21.4%
Totaal	<u>3.460.202</u>	100.0%
ocw norm, 15/85e deel	610.624	
Publieksinkomsten excl. radio- en televisierechten	659.357	
Radio- en televisierechten	158.887	
Totaal Publieksinkomsten	<u>818.244</u>	
Positief verschil ten opzichte van de ocw norm	207.620	

EIGEN VERMOGEN

Bij aanvang van het boekjaar 2006 bedraagt het eigen vermogen € 124.375. Het jaar 2006 is met een nadelig resultaat van € 374.902 afgesloten. Als gevolg daarvan beëindigt het Holland Festival het festivaljaar 2006 met een negatief eigen vermogen van € 250.527.

3.10 Organisatie

De organisatie van het Holland Festival bestaat uit veertien personen met een vast dienstverband dan wel een dienstverband voor één jaar. Het totaal FTE's hiervan bedraagt 15,46.

In de voorbereiding van en tijdens het Holland Festival wordt een aantal personen op tijdelijke basis in dienst genomen. Tevens maakt het Holland Festival tijdens het festival in juni gebruik van ongeveer 40, meestal jonge, mensen die op oproepbasis beschikbaar zijn. Deze worden ingezet voor de publieksbegeleiding, kaartverkoop en transportdiensten. Het technisch personeel wordt bij een extern bureau ingehuurd.

Het Holland Festival heeft geen eigen CAO. De CAO van de Vereniging van Nederlandse Theatergezelschappen en -producenten (VNT) wordt als richtlijn gebruikt. De salaristabellen en functie-indelingen van deze CAO worden gebruikt voor de salariering.

Het Holland Festival heeft een pensioenregeling afgesloten met het Pensioenfonds Kunst en Cultuur en is verder aangesloten bij de werkgeversvereniging "Werkgevers in de kunsten".

Artistiek Directeur

Pierre Audi managementovereenkomst tot en met Holland Festival 2008

Zakelijk Directeur

Jacques van Veen vast contract 1,00 fte

Artistiek Coördinator/Muziek

Lieven Bertels contract 3 jaar 0,82 fte

Research

Annemieke Keurentjes vast contract 0,90 fte
Mareile Zuber stagiaire

Productie

Sigi Giesler vast contract 0,88 fte
Ad van der Koog vast contract 0,90 fte
Han van Poucke vast contract 0,90 fte

Tanja Hendriks	tijdelijk dienstverband	0,25	fte
Malu Peters	tijdelijk dienstverband	0,11	fte
Dorothea Sinnema	tijdelijk dienstverband	0,41	fte
Vevi van der Vliet	tijdelijk dienstverband	0,15	fte
<i>Communicatie & Marketing</i>			
Benien van Berkel	vast contract	0,74	fte
Bas van Donselaar	vast contract	1,00	fte
Erna Theys	vast contract	0,87	fte
Laila Frank	tijdelijk dienstverband	0,53	fte
Jildiz Heddes	tijdelijk dienstverband	0,47	fte
Tamsin Cambell	tijdelijk dienstverband	0,20	fte
Sanne Fase	tijdelijk dienstverband	0,38	fte
<i>Externe Betrekkingen (sponsors/fondsen & relatiebeheer)</i>			
Marie-Christine Vink	vast contract	0,90	fte
Dorine Schreurs	tijdelijk dienstverband	0,60	fte
<i>Financiën</i>			
Teun Taal	vast contract	0,65	fte (tot 16 oktober)
Servaas Hensen	contract voor 1 jaar	0,25	fte (vanaf 1 oktober)
Ellen Bijsterbosch	vast contract	0,70	fte
Karin Hoeve	tijdelijk dienstverband	0,16	fte
<i>Directiesecretariaat/bureaumanagement</i>			
Harmina Snoodijk	vast contract	0,95	fte
Marthe Jongmans	tijdelijk dienstverband	0,64	fte
<i>Archief</i>			
Henny Knap	urenbasis	0,10	fte

4 Overzicht programma Holland Festival 2006

AFTER LIFE, OPENING HOLLAND FESTIVAL 2006

Wat was het meest beslissende moment in je leven? Dat is de vraag die in Michel van der Aa's nieuwe opera *After Life* centraal staat. In de gelijknamige film van cineast Hirokazu Kore-Eda (die ook voor het libretto tekende) mogen mensen, die na hun dood in de hemel worden opgenomen, hun belangrijkste herinnering nog één keer beleven in de vorm van een film, en deze meenemen naar de eeuwigheid. *After Life* ontvouwt zich rondom de verhouding tussen de zeventigjarige Mr. Walter en de jonge Aiden. De jonge Aiden is aangewezen om Mr. Walter te begeleiden bij zijn keuze. Mr. Walter wordt door het maken van deze keuze gedwongen vrede te sluiten met het saaie leven dat achter hem ligt. Aan de hand van deze twee levens onderzoekt *After Life* de menselijke behoefte aan zingeving in het leven van alledag en de ambiguïteit van de menselijke herinnering.

Van der Aa gebruikt hier een combinatie van gespeelde en gezongen scènes en film. De live muziek van het Asko Ensemble wordt afgewisseld met elektronica. De uiteenlopende tijd niveaus vinden zo hun weerspiegeling in de muziek en de gebeurtenissen op het toneel.

NIGHTWATCHING

Peter Greenaway opent het Holland Festival met de tentoonstelling *Nightwatching*, een theatrale beleving waarbij alle 31 figuren op Rembrandts absolute meesterwerk centraal staan. Rembrandts *De Nachtwacht* is waarschijnlijk één van de drie meest beroemde schilderijen ter wereld. Miljoenen toeristen bewonderen dit waagstuk en zijn gefascineerd door zijn raadselachtigheid en dubbelzinnigheden. Maar wie zijn eigenlijk de afgebeelde personen? In drie aaneensluitende zalen in het Rijksmuseum laat Greenaway de bezoekers kennis maken met de karakters en geeft hij het schilderij weer als theaterstuk met belichting, geluid en context en hij licht de attributen uit het schilderij, die een beeld geven van Nederland in de tijd van de totstandkoming van dit meesterwerk.

SENTIMENTI

De muziektheatervoorstelling *Sentimenti* is een onderzoek naar de waarde van sentiment, 'het grote gevoel', werkelijke ontroering. Sentiment is vooral niet te verwarren met sentimentaliteit, door de makers omschreven als 'de uitvergrote wegwerpkopie van kleine gevoelens'. Sentiment is groter dan dat, maar is het groot genoeg om pijn mee te overwinnen? Johan Simons en Paul Koek bewerkten de roman *Milch und Koble* van Ralf Rothmann en lieten zich daarbij muzikaal begeleiden door de aria's van Verdi, bewerkt door Paul Koek. Het resultaat is een meeslepende zoektocht, waarover de Standaard schreef: '*Simons en Koek bespelen de dimensies van de kolossale bal op een verbluffende manier. Toch weten ze dit drama intiem en familiaal te houden, zodat je gaat meeleven met de bonte hoeveelheid personages.*'

ABOUT BAROQUE

Het Freiburger Barockorchester gaf een aantal jonge componisten de opdracht nieuw werk te schrijven voor de specifieke bezetting van oude instrumenten die dit topensemble kenmerkt. Het Holland Festival presenteert twee van deze nieuwe werken gecombineerd met twee werken van oude meesters. De stukken worden gespeeld in het decor van *After Life*, de opera van Michel van der Aa waarmee het festival dit jaar geopend wordt.

LADY MACBETH VAN MTSENSK

De Nederlandse Opera presenteert het befaamde werk van Sjostakovitsj in diens honderdste geboortjaar. De regie is in handen van Martin Kušej. De Nederlandse sopraan Eva-Maria Westbroek maakt haar langverwachte debuut bij DNO in de titelrol. Mariss Jansons, chef-dirigent van het Koninklijk Concertgebouworkest, heeft de muzikale leiding over zijn eigen orkest.

In Sjostakovitsj' tweede opera is de verveling van het alledaagse Russische leven bepalend voor het lot van de protagoniste Katerina Izmajlova. Het is een werk over de ontembaarheid van seksuele driften, over erotische daden van geweld en bevrijding. Sommige scènes bereiken een ongewone vrijmoedigheid en moesten wel choqueren, maar het geheel is een hymne aan de liefde. De componist maakt gebruik van een polymorfe stijl met collageachtige elementen van zeer diverse oorsprong; maar ook klassieke structuren zijn duidelijk herkenbaar. Het grote succes van de première verstomde toen in het officiële partijblad 'Pravda' een polemisch smaadstuk tegen het werk verscheen, dat het begin zou blijken van een grootscheepse zuivering in de muziekwereld van de Sovjetunie.

GARTH KNOX

Altviolist Garth Knox brengt in dit solo-optreden werk van verschillende hedendaagse componisten, waaronder Kaija

Saariaho. Met veel succes bracht deze Finse componiste vorig jaar de concertante opera *L'Amour de Loïn* naar het Holland Festival. Het werk wordt gezien als een van de boeiendste uit de afgelopen dertig jaar contemporaine muziek. Het Holland Festival gaf Kaija Saariaho de opdracht een werk te schrijven voor altviolist Garth Knox en presenteert dit festival de wereldpremière van dit stuk. Saariaho zal de uitvoering met haar aanwezigheid opluisteren!

ZOROASTRE

Deze zelden gespeelde barokopera van Jean-Philippe Rameau was in 2005 een 'succes fou' in de schitterende encensering van festivaldirecteur Pierre Audi in het Zweedse Drottningholm. De titel verwijst naar de legendarische figuur Zoroastre, beter bekend als Zarathustra, en de opera beschrijft de eeuwenoude strijd tussen licht en donker, goed en kwaad. Het 18e-eeuwse baroktheater in Drottningholm is nog volledig intact, compleet met oude mechanieken en helemaal van hout. In de Stadsschouwburg zal deze encensering worden nagebouwd. De opera is daarmee, na *Alcina* en *Tamerlano* in oktober 2005, de derde Drottningholm-productie van Audi die in Nederland is te zien. De opera heeft een cast met zangers uit Frankrijk, Denemarken en Bulgarije. Het koor van het Drottningholm Slottsteater en het orkest Les Talens Lyriques staat onder leiding van dirigent Christophe Rousset. De titelrol wordt vertolkt door Anders Dahlin, een grote naam in Scandinavië.

Zoroastre is een van de meest spraakmakende tragédies-lyriques die Jean-Philippe Rameau (1683-1764) componeerde. De naam Zoroastre- beter bekend als Zarathustra- verwijst naar de grondlegger van de Perzische godsdienst Zoroastrisme uit de 6e eeuw voor Christus. De opera handelt, net als deze religie, over de eeuwenoude strijd tussen licht en donker en tussen goed en kwaad. Deze thematiek sloot aan bij het gedachtegoed van de vrijmetselarij, waar De Cahusac – verantwoordelijk voor het libretto – lid van was, maar ging lijnrecht in tegen de achttiende-eeuwse operatraditie. Het Franse publiek was immers gewend aan Griekse mythen met de bijbehorende thema's en eventueel een liefdesverhaal. Daarnaast besloot Rameau ook nog te breken met de gebruikelijke structuur van de tragédie-lyrique (ouverture- proloog- vijf akten), door de proloog weg te laten en muzikaal uit te werken in de ouverture.

Na de première in 1749 was Parijs dan ook hoogst verontwaardigd en de kritieken waren genadeloos. De slechte ontvangst deed Rameau en De Cahusac ertoe besluiten het verhaal aan te passen. De strijd tussen Goed en Kwaad werd afgezwakt en de nadruk werd verlegd naar het liefdesverhaal. Deze nieuwe versie kwam uit in 1756 en was een daverend succes. Het is ook deze versie die onder regie van Pierre Audi op de planken staat.

RADIO KABOUL

Mahwash is een van de populairste radiozangeressen uit Afghanistan. Voor haar eigen veiligheid zocht ze in 1991, na een verblijf in Pakistan, politiek asiel in de Verenigde Staten. Haar titel Ustad ('meester'), vrij uitzonderlijk voor een vrouw, kreeg ze al in 1977. De Taliban gooide in zijn allesvernietigende regime de meeste opnames met haar muziek na haar vertrek op de brandstapel. Zelf doet ze naar eigen zeggen niet aan politiek: '*Kunst*', zo zegt ze zelf, '*gaat over affectie en vriendelijkheid*'. Op haar recente CD *Radio Kaboul* brengt Mahwash hommages aan de componisten met wie ze ooit samenwerkte. Mierzoet sentiment en pure schoonheid hand in hand. Het Holland Festival haalt haar voor het eerst naar Nederland, een uitzonderlijke gebeurtenis.

VSPRS

Allemaal Indiaan (2000) en *Wolf* (2004) van Alain Platel waren grote publiekstrekkingen in het Holland Festival. In 2006 keert Platel terug met *vpsrs*, een nieuw danstheaterproject voor tien dansers en evenveel muzikanten rond het werk van Claudio Monteverdi. Hij baseert zich voor de dans op honderd jaar oude filmpjes die psychiater Arthur van Gehuchten maakte van zijn patiënten. De muzikale uitvoering van *vpsrs* is in handen van een ongewone combinatie van barok- en zigeunermuzikanten. De dans wordt uitgevoerd door Platels groep Les Ballets C. de la B.

TIJDGENOTEN: HERE TRILOGY, THESEUS GAME

Het Holland Festival presenteert het werk van twee markante componisten: Sir Harrison Birtwistle en Michel van der Aa. De grondtoon van de muziek van Michel van der Aa is er een van theatrale dubbelzinnigheid: horen we wel wat we horen? Sir Harrison Birtwistle stelt in zijn recente compositie de vraag of we eigenlijk horen wat we zien.

Here Trilogy

De ijdele queeste van de mens naar zichzelf en de aansluiting met de wereld om ons heen, gepaard met een in waanzin uitmondende eenzaamheid. Het is een thematiek die Van der Aa niet vreemd is. In zijn kameropera *One* liet hij sopraan Barbara Hannigan, op zoek naar zichzelf, een dialoog aangaan met haar alter-ego op film. In de Here trilogy keert deze sopraan – wederom vertolkt door Barbara Hannigan – terug, verwickeld in diezelfde zoektocht. Ook in deze compositie maakt de jonge componist weer gebruik van visuele en theatrale effecten, waardoor zijn oeuvre zo gekenmerkt wordt.

Bijzonder is bovendien de herkenbare harmonische handtekening die door het stuk heen klinkt: Van der Aa maakt, zowel op de soundtrack als in het orkest, slechts gebruik van elf akkoorden. Het resultaat werd door De Morgen omschreven als 'een echte revelatie... van een diepgang die je zelden tegenkomt.'

De opening van de trilogie draait om de instrumentale insluiting van de sopraan. In dit deel is er slechts plaats voor de soundtrack en het kamerorkest. De sopraan wordt ingesloten door het muzikale samenspel tussen soundtrack en orkest, en door de zwarte kist die haar gevangen houdt op het podium. Pas in het tweede deel, *Here (in circles)*, krijgt de sopraan de kans zich te laten horen. In het hart van de trilogie omsingelen de sopraan en de omgeving elkaar. In het laatste deel van de trilogie (*Here, to be found*) is het publiek getuige van het aantrekken en afstoten tussen de sopraan en haar omgeving. Uiteindelijk raakt zij tekstueel en muzikaal steeds verder verwijderd van de omgeving om haar heen.

Theseus Game

Volgens de overlevering versloeg Theseus met zijn zwaard de Minotaurus, een monster met het lichaam van een mens en het hoofd van een stier. Zijn geliefde Ariadne hielp Theseus ontsnappen uit het labyrint van dit monster, door middel van een gesponnen draad waarlangs hij de weg terug vond.

Het verhaal inspireerde Birtwistle en resulteerde in zijn werk *Theseus Game*. De draad van Ariadne wordt in het stuk verklankt door een lange, ononderbroken melodie. Deze wordt gedragen door solisten die om beurten als acteurs het toneel op komen en zich na afloop van de solo weer terug trekken in het ensemble.

Niet alleen de draad vindt zijn weerklink in het stuk, ook het labyrint is muzikaal vertaald door Birtwistle. Hiervoor heeft hij een groot ensemble opgedeeld in twee delen, elk spelend in eigen tempi en met een eigen dirigent. Daarbij wisselt de samenstelling van de groepen gedurende het stuk. Zo ontstaat een wirwar van klanken en ritmes; een muzikaal labyrint waarvan pas aan het slot van de compositie de uitgang wordt getoond. 'What a marvellous piece it turned out to be... cunningly inter-woven and layered... lucid and darkly compelling', aldus de Daily Telegraph.

THE GREAT LIGHTNING

Het Sjostakovitsj-jaar 2006 viert de honderdste geboortedag van deze gevierde componist. Zijn werk behoort tot het standaardwerk van orkesten wereldwijd; in zijn tijd was Sjostakovitsj bepalend voor het muziekleven in de Sovjet Unie. Exclusief voor het Holland Festival dirigeert Rusland-specialist Martyn Brabbins het Residentie Orkest en een speciaal voor deze gelegenheid samengestelde jonge cast uit Moskou. Sjostakovitsj begon vlak na de voltooiing van *Lady Macbeth* (elders in het Holland Festival) aan de opera *The Great Lightning*, maar het libretto stond hem niet aan en hij gaf het project al spoedig op. In 1942 startte hij met een compositie op Gogols korte toneelstuk *The Gamblers*. Maar het werk was hem te omvangrijk en ook dit maakte hij niet af.

INTERNATIONAL FILM FESTIVAL ROTTERDAM (IFFR)

In de vroege jaren van het Holland Festival was film een vast onderdeel van het programma. Die tijden keren terug nu het festival zich presenteert als een breed kunstenfestival dat zich onder de noemer EyeFuel ook toelegt op multimediale projecten, filmprojecties en ander oogsnoep. Wat ligt dan meer voor de hand dan een samenwerking met een van de grootste filmfestivals ter wereld, het IFFR? Het IFFR dat daarmee de mogelijkheid krijgt internationale, onafhankelijke, innovatieve en experimentele films te presenteren die net na het jaarlijks festival in januari worden uitgebracht. Die samenwerking krijgt gestalte in de vorm van een beknopte zomereditie van het Rotterdamse festival in Amsterdam. Een unieke kans voor film liefhebbers om de allernieuwste films van dit voorjaar te bewonderen, waarvan sommige vers aangeleverd zijn uit Cannes. Vier dagen lang van 's ochtends vroeg tot middernacht zullen zo'n 25 titels meermalen te zien zijn in drie filmzalen op het Westergasfabrieksterrein. Daarnaast wordt een retrospectief film- en tentoonstellingsprogramma gewijd aan het uitzonderlijke en fantasierijke oeuvre van The Brothers Quay uit Engeland. Dit werk is te zien in de Westergasfabriek en in het Muziekgebouw aan 't IJ. De filmmakers zijn zelf ook aanwezig, en er worden openbare interviews en discussies georganiseerd.

CRY LOVE

De titel *Cry Love* refereert aan een scène uit *Bacon*, de laatste voorstelling van Nanine Linning waarvoor zij zich liet inspireren door het werk van de schilder Francis Bacon. De desbetreffende scène was een duet waarin zij de polariteit van de liefde en het eindigen ervan liet zien, heel dichtbij elkaar zijn en toch elkaar al missen. *Cry Love* balanceert op de grens van beeldende kunst en theater, neergezet als installatie/dansvoorstelling. De traditionele scheidslijn tussen publiek en performer vervaagt, er is geen voor- of achterkant van het podium; het publiek wordt door het 'domein' van de spelers geleid. Het decor vormt niet alleen de theatrale omgeving voor de voorstelling maar ook een op zichzelf staande installatie die doorlopend opengesteld wordt voor publiek. De projecties verbeelden herinneringen aan het leven.

Jazzmusici van de eerste generatie die improviseerden bij de stomme film, Miles Davis' hartverscheurende soundtrack voor Louis Malle's *Ascenseur pour l'échafaud*, multimedia- experimenten in onze tijd. Jazz en film (ongeveer van dezelfde leeftijd) onderhouden al een kleine eeuw een intieme relatie. Het Bimhuis presenteert een wervelende tweedaagse van oud en nieuw met onder andere een remake van eigen hand van Ernst Glerum en Annegien Haselagers Glerum Ex Machina, een liefdesverklaring in muziek en beeld aan de klassieke jazz-ritmesectie.

- Erika Stucky & Sina - *Tolubeischis Vorlabu*

Erika Stucky geldt als een van de origineelste stemmen in de internationale jazzscene. 'Een theatrale zangeres, maar met zo'n ontspannen en schijnbaar achteloze manier van doen dat het nergens te veel wordt. Soms komisch, maar even vaak ontroerend mooi. Het Bimhuis werd er muisstil en piepklein van, alvorens in een ovatie los te barsten.', aldus de Volkskrant over Stucky's Bimhuis-debuut in 2004. In *Tolubeischis Vorlabu* werkt ze samen met de Zwitserse popster Sina en de Amerikaanse tubaspeler Jon Sass. Ook zijn er Super 8-filmpjes, die door de zangeressen op onnavolgbare wijze van uitleg voorzien worden.

- Glerum ex Machina

Na uitvoeringen in binnen- en buitenland is Glerum Ex Machina terug in het Bimhuis, waar het bij de opening van het nieuwe gebouw in première ging; een geïmproviseerde liefdesverklaring in muziek en beeld aan de klassieke jazz-ritmesectie. In de nieuwste aflevering van Glerum Omnibus wordt de ritmesectie opnieuw voor het voetlicht gehaald: twee generaties Glerum gaan samen met topgitarist Jesse van Ruller en soulmate Henry Wijnhard op zoek naar de klare lijn. Eenvoud, kleur, groove en avontuur bepalen de sfeer van deze multimediale ontmoeting.

NERUDA MADRIGALES

Neruda Madrigales van componist Sir Harrison Birtwistle beleeft zijn Nederlandse première tijdens het Holland Festival. Daarnaast brengen het Schönberg Ensemble en het Nederland Kamerkoor *Nenia: The Death of Orpheus* uit 1984. Mauricio Kagel, een generatiegenoot van Birtwistle, schreef een compositieopdracht voor het Nederlands Kamerkoor; het werd een cantate voor koor en saxofoonkwartet.

MOZART & SALIERI

De Russische regisseur Anatoli Vassiliev maakte een veelgeprezen bewerking van *Mozart & Salieri*, naar het toneelstuk van Alexander Poesjkin, vooral bekend door de speelfilm *Amadeus*. Vassiliev voegt in zijn versie van het bekende verhaal over liefde en haat tussen de componisten Mozart en Salieri, de poëzie van Poesjkin samen met het muziekstuk *Requiem* van de componist Vladimir Martynow. Hij encenseert het toneelstuk in vloeiende contrasten: intimiteit en heftigheid, clownske uitdossing en modern design.

ONE

'One is meesterlijk...een wonderbaarlijk poëtisch stuk.. Je moet erbij zijn geweest om het te geloven.', aldus het Parool. In de kameropera *One* smelten livezang, geluidsband en videobeelden samen tot één muziekdramatisch geheel. Een verwarde vrouw gaat op zoek naar zichzelf, en treedt daarbij in dialoog met haar alter ego op video. Michel van der Aa maakte zich voor *One* ook het filmvak eigen, en tekende zelf voor libretto, muziek, band en beelden. Het resultaat – een kameropera die juist door de multidisciplinaire interactie zo aangrijpend en poëtisch is – stelt uiterste grenzen aan het inlevingsvermogen van de uitvoerende. Van der Aa componeerde *One* met de onalledaagse vocale capaciteiten van sopraan Barbara Hannigan in gedachten; zij zong 25 opvoeringen van de opera in elf landen. Na die internationale succéstournee gaat *One* nu voor het laatst in Amsterdam. In 2004 ontving van der Aa hiervoor de prestigieuze Matthijs Vermeulenprijs. Het juryrapport oordeelde: 'Beeld, geluid en beweging tellen prachtig bij elkaar op tot een som der delen met een meerwaarde. In muzikaal opzicht is de combinatie van de sobere, bijna klinisch strakke kwaliteit van de elektronische tape en de prachtige hoge sopraan van Barbara Hannigan al even geslaagd.'

MOZART INTEGRALE

Mozarts 250e geboortjaar is wereldwijd uitgeroepen tot Mozartjaar. In een feestelijk aangeklede zaal, waar het publiek voorzien wordt van dito drankjes en hapjes, geeft Jos van Immerseel met zijn orkest Anima Eterna een integrale uitvoering van Mozarts concerten voor pianoforte solo en orkest. Van Immerseel en zijn ensemble spelen op het instrumentarium dat Mozart gekend heeft. Per concertavond worden drie pianoconcerten belicht (respectievelijk uit zijn begin-, midden- en late periode). Mozart heeft in een opzienbarend tempo een gigantisch oeuvre bijeen gepend. Mythevorming enerzijds en de weergalozes melodische rijkdom, de delictieus evenwichtige vormgeving en het schijnbare gemak waarmee hij componeerde anderzijds, hebben de erkenning van de diepgang en donkere zijden van zijn werk lang in de weg gestaan. Anima Eterna brengt daar verandering in. Vijftien jaar na de première in Tokio en Kyoto wordt er een

integrale uitvoering van de concerten voor pianoforte en orkest op poten gezet. Jos van Immerseel soleert in een glasheldere dialoog met het orkest dat speelt op de historische instrumenten uit de 18de eeuw. Anima Eterna biedt zo een veelvoud aan ingangen tot het repertoire van Mozart en geeft u de gelegenheid tot een hernieuwde kennismaking met het werk van deze geliefde componist.

De concerten zijn verdeeld over zeven dagen. Per concertavond wordt telkens het vroege, het midden en het late werk van de componist belicht. Na zeven opeenvolgende concertdagen zal het publiek begrijpen waarom Mozart in december 1782 aan zijn vader schreef dat zijn pianoconcerti: *“bet midden houden tussen zwaar en licht; (...) zijn heel briljant (...) aangenaam voor de oren natuurlijk zonder tot leeghoofdigheid te vervallen (...) her en der kunnen alleen kenners er bevrediging in vinden, maar op zodanige wijze dat niet-kenners tevreden kunnen zijn zonder te weten waarom”*.

GATZ

In deze bewerking van F. Scott Fitzgerald's *The Great Gatsby* laat Elevator Repair Service zich zien van zijn sterkste kant. De groep werkt op basis van improvisatie rondom voorwerpen, personages of muziekstukken, in dit geval rondom het boek. Niets is heilig: simpele decors worden gemengd met technische hoogstandjes, fictie en feit zijn niet van elkaar te onderscheiden en literaire teksten wisselen moderne zinsneden af. Dat alles op een zorgvuldig getimede en chaotische choreografie en niet gespeend van een flinke dosis humor. Bijzonder is, dat het boek van A tot Z wordt voorgelezen op toneel. Als het boek uit is, na zes en een half uur, weet niemand meer wat werkelijkheid is en wat fictie.

MACBETH

In 2005 zorgde Macbeth in de regie van Jürgen Gosch in Düsseldorf voor een grote rel. Een derde van het premièrepubliek verliet de zaal, terwijl de volhouders de voorstelling beloonden met een staande ovatie. Gosch' interpretatie van Shakespeare initieerde een heftige discussie over het verbeelden van geweld op het toneel. *‘Wie kaarten voor Macbeth koopt, moet weten waar hij aan begint’*, waarschuwde de Duitse krant *WAZ*. In Nederland werd de eerste voorstelling in het Holland Festival echter met staande ovaties en gejuich ontvangen door een zeer enthousiast publiek. *Macbeth* is de zesde voorstelling die Gosch bij het Düsseldorfer Schauspielhaus maakte. In de welbekende Shakespeare klassieker verandert de hoofdpersoon van een trouwe aanhanger van de koning door zijn machtswellust in een koelbloedige moordenaar die verstrikt raakt in zijn eigen intriges. Gosch encenseert een ware slachtpartij die door zijn acteurs met volledige overgave aan het moment wordt neergezet. Gedurende het stuk wordt kleding schaars, raken blote lichaamsdelen met bloed besmeurd en gaat het bescheiden decor langzaam aan flarden. Immers, *‘Moord is moord en daar komt bloed, pis en geweld bij kijken’*, aldus Gosch. Hoewel het publiek in Düsseldorf ontsteld reageerde, werd de voorstelling door verschillende Duitse media geprezen. *‘Ondanks de heftigheid van de scènes en de plotselinge omslagen, weet Gosch ruimte te laten voor associatie’*, aldus de Frankfurter Rundschau. Op de vraag of de heftige en bloederige beelden functioneel zijn, klonk uit vele persmonden een volmondig ‘ja’.

Macbeth is onlangs uitverkoren voor het prestigieuze Berlijnse Theater Treffen als één van de beste voorstellingen van het afgelopen jaar. Uit een selectie van 300 producties koos een jury de beste tien voorstellingen.

ANGELS IN AMERICA

Componist en vaste dirigent van het Nederlands Radio Kamerorkest Peter Eötvös schreef voor het Théâtre du Châtelet (Parijs) en de Hamburgische Staatsoper de succesvolle opera *Angels in America*, op libretto van zijn vrouw Mari Mezei. De opera is gebaseerd op het gelijknamige toneelstuk van Tony Kushner uit 1991 dat op de planken eerder al een Pulitzer Prize en als televisieserie elf Emmy Awards in de wacht sleepte. Deze opera ging in première op 23 november 2004 in Parijs. Het Holland Festival brengt de opera voor het eerst naar Nederland. Bijzonder is dat het orkest bij deze productie niet in de zaal zit maar in een aangrenzende opnamestudio, zodat de muziek als in een film haarfijn ‘gemixt’ kan worden met de (versterkte) stemmen van de zangers en met filmgeluiden. Zo komen historische, fictieve en metaforische personages samen in de aangrijpende en heldere muziek van Peter Eötvös, die als een filmsoundtrack doorspekt is met allerhande alledaagse geluiden en auditieve sfeerschepping. De encensering van Benedikt von Peter en het decor van Saskia Zschoch benadrukken de melancholie én de relativiserende kracht van humor die dit verhaal dragen. Met enkele eenvoudige decorelementen wordt het Muziekgebouw aan 't IJ, na het succes van de semi-scenische uitvoering van de Finse opera *L'Amour de Loin* tijdens het Holland Festival 2005, opnieuw omgetoverd tot een epicentrum van internationaal hoogstaand muziektheater.

KABUKI

Kabuki betekent letterlijk lied, dans en techniek en is al ruim vier eeuwen de belangrijkste theatervorm in Japan. Alle rollen worden vertolkt door mannen. Het Holland Festival presenteert de jongste telg uit de Ichikawa dynastie, acteur Ichikawa Ebizo XI, in twee Kabuki verhalen. Deze behoren tot de achttien verhalen uit het Kabukirepertoire die door de

Ichikawafamilie 'beheerd' worden. Het eerste verhaal, Fuji Musume, is een stuk zonder plot maar met een uitgebreide symboliek in aankleding en uitdrukking van de vrouwenrol. Ebizo speelt in *Fuji Musume* de rol van het Wisteriameisje. In *Kasane* is hij te zien in een Samurai verhaal over liefde, moord en wraak. Traditioneel Kabuki is zelden tot nooit te zien in Nederland. Het Holland Festival biedt de uitgelezen kans om over de grenzen van de Westerse theatercultuur te kijken.

STEPPEKLANKEN

Na de succesvolle Soufi-avond vorig jaar presenteert het Holland Festival nu klanken uit de steppen van Kirgizië en Mongolië. Op de weidse vlakten van Centraal- Azië ontwikkelden zich door de eeuwen heen twee buitengewoon verfijnde muziekculturen. De Kirgizen en Mongolen zijn traditionele nomaden en herders. Hun muzikale cultuur, met epische en lyrische verzen, werd doorgegeven in een lange orale traditie, zonder grote invloeden uit het Midden-Oosten. De musici bespelen authentieke instrumenten als de *komuz*, een langhalsluit, de *kyl kyial*, een 'fiddle' met twee paardenharen snaren en de *morin khour*, een traditionele tweesnarige vedel. Enkh Jargal, kortweg Epi, is een grootmeester van het *xöömij*-zingen, de traditionele tweestemmige boventoonkeelzang, in feite een imitatie van een fluitmelodie met de bourdonton van een mondharp.

HIS MASTER'S CHOICE

De wereldvermaarde maar oer-Hollandse choreograaf Hans van Manen stelde in opdracht van het Nationale Ballet een programma samen van balletten die hem het meest na aan het hart liggen. Van Manens eigen stijl kenmerkt zich door een helder lijnenspel en is wars van franje en opsmuk. Zijn *Live* (Holland Festival 1979) werd wereldwijd een klassieker. Als groot bewonderaar van George Balanchine, de onbetwiste meester van het moderne ballet in wie Van Manen zijn voorbeeld vond, koos hij voor diens *Kammermusik no.2*. Van Balanchines opvolger bij het New York City Ballet, de veelzijdige choreograaf en regisseur Jerome Robbins, koos Van Manen *A Suite of Dances*, een solo oorspronkelijk gemaakt voor sterdanser Mikhail Baryshnikov. Het programma bestaat verder uit nieuwe werk van Ted Brandsen en Martin Schlöpfer.

URI CAINE (MOZART REMIXED)

Jazzcomponist en -pianist Uri Caine legt zich toe op bewerkingen van grote componisten als Bach, Wagner, Schumann en Mahler, en gebruikt daarbij een breed scala aan muziekstijlen, variërend van jazz en klassiek tot klezmer en soul. De elegante en harmonisch en contrapuntisch relatief eenvoudige, maar in muzikaliteit razend moeilijke Mozart is Caine's nieuwste uitdaging. Hij presenteert zijn nieuwste Mozart-interpretaties speciaal voor het Holland Festival samen met een ensemble als avondvullend concert op vrijdag 16 juni. Daarnaast geeft hij twee extra concerten na afloop van de concerten uit Mozart Integrale van Jos van Immerseel op zaterdag 17 en zondag 18 juni.

THE RUSSIANS ARE COMING! THE RUSSIANS ARE COMING!

In *The Russians are coming!*, een programma samengesteld in samenspraak met pianist, componist, Moskoviet en kosmopoliet Simon Nabatov en de muziekprogrammeurs van Moskou's cultureel centrum DOM komt een aantal van de belangrijkste Russische improvisatoren van de laatste drie decennia bij elkaar in een reeks korte optredens, van solo tot sextet, van enkele minuten tot set-vullend. Sommige programma-onderdelen zijn vooraf gepland, andere worden pas tijdens de concertavonden zelf bedacht. Deze musici delen een diep gewortelde belangstelling voor de Russische volksmuziektraditie, waarvan de invloed altijd doorklinkt in hun werk, of het nu gaat om Moscow Art Trio (met Shilkloper en Starostin), de op Russische literatuur geïnspireerde programma's van Simon Nabatov, of Evelyn Petrova's Year's Cycle, waarmee zij -toen nog volstrekt onbekend- enorme indruk maakte in het in het openingsprogramma van het nieuwe Bimhuis.

THE GREAT OBOUHOV PROJECT, LE TROISIÈME ET DERNIER TESTAMENT

Het is een en al Apocalyps en visioen in de vroeg 20ste-eeuwse Russische muziek. Onder het gesternte van Skrjabin reikte Stravinsky naar de hemel toen hij in *Zvezdoliki* een geheimzinnig gedicht van Konstantin Balmont in even geheimzinnige muziek vertaalde. Door dezelfde Balmont liet Prokofjev zich enkele jaren later inspireren tot een al even extreem getoonzette cantate, *Sept ils sont sept*. In zijn gooi naar het hogere en het hoogste ging geen Rus verder dan Nikolaj Oboechev, alias Nikolas l'Extasié. In de marge van de muziekgeschiedenis bouwde hij aan een uitzinnig getoonzet, door mystiek- religieuze obsessies gedomineerd oeuvre, dat nu eindelijk, ruim een halve eeuw na zijn dood in 1954, op het punt staat definitief ontsloten te worden. Deze middag klinkt er een eerste uitvoering van zijn *Le troisième et dernier testament*.

THE GREAT OBOUHOV PROJECT, HYMNE MONDIAL

Sinds begin jaren negentig is schrijver en componist Elmer Schönberger in de ban van de Frans- Russische componist Nicolaj Oboechov. Oboechov vormt wat hem betreft de 'missing link' tussen de door Nietschze geïnspireerde Skrjabin en de katholiek devote Messiaen. Schönberger bracht vele uren door in de Parijse Bibliothèque Nationale, waar de omvangrijke nalatenschap van deze excentrieke componist berust. In 1994 maakte hij bewerkingen van vier liederen voor het Schönberg Ensemble. Voor dit concert bewerkte hij opnieuw onbekend werk van Oboechov voor het Schönberg Ensemble. Tevens worden twee werken van Oboechovs leermeester Skrjabin gespeeld. Eén dag eerder worden in de ZaterdagMatinee delen uit Oboechovs levenswerk *Le Livre de Vie* ten gehore gebracht.

LE CORPS DÉPORTÉ

'*C'est l'itinéraire d'un corps; celui de mon grand-père. C'est aussi la rencontre de nos deux corps. Le mien, gabarit poids plume égaré sur la scène pour révéler le sien, décharné, sur le terrain des camps.*' Michel Casanovas Choreograaf Michel Casanovas liet zich inspireren door de verschrikkingen die zijn grootvader Joseph Cruzet onderging tijdens de Tweede Wereldoorlog. Cruzet werd in de zomer van 1942 gearresteerd vanwege zijn werk voor het verzet. Na een uitbraakpoging uit een Franse gevangenis werd hij in 1944 gedeporteerd naar Dachau. Hij overleefde de oorlog maar sprak een jaar lang geen woord. Met hem overleefden zijn verhalen. In *Le corps déporté, voyage d'un cheminot* vertaalt Casanovas de oorlogsgeschiedenis van zijn grootvader naar een danssolo, begeleid door videoprojecties van kunstnares Marianne Eggenberger en muziek van Pierre Favre.

INSEN

Geluidskunstenaar alva noto (Carsten Nicolai) en musicus Ryuichi Sakamoto (o.a. bekend van de elektronische band Yellow Magic Orchestra) vervolgen met hun nieuwe CD insen hun succesvolle samenwerking. Eerder kwam van dit duo al het album *Vrioon* uit, dat in het Britse tijdschrift *The Wire* werd verkozen tot Record of the Year 2004. Tijdens hun live optreden biedt alva noto met zijn grote LED screen-installatie een tegenwicht aan het elegante pianospel van Sakamoto. Dit nieuwe digitale instrument manipuleert en visualiseert de klanken en composities van Sakamoto live op het scherm. Zo creëren de twee artiesten een betoverende ervaring waarin je volledig wordt opgezogen.

BOULEZ ...EXPLOSANTE-FIXE...

Het Zwitserse Contrechamps en het Nieuw Ensemble bundelen hun krachten: laat twintigste-eeuwse meesterwerken door twee topensembles. Te gast zijn de fenomenale violiste Jennifer Koh en kunstenaar Peter Struycken, die met een dynamisch visueel kunstwerk *...Explosante-Fixe...* van Pierre Boulez omkleedt. De installatie vormt de première van Struyckens Boulez-werk, dat in 2007 in een ruimtelijke opstelling met vijf schermen in het Groninger museum komt te staan. Daarnaast spelen de ensembles twee composities van Heinz Holliger. *Der ferne Klang* en *Sommerkanon IV* zijn beide delen uit de *Scardanelli Zyklus* waarmee Holliger de Premio Abbiati van de Biënnale in Venetië won. Tot slot spelen de ensembles het vijfdelige vioolconcert van Ligeti, dat hij schreef in opdracht van meesterviolist Saschko Gawriloff.

YOTSUYA GHOST STORY

Regisseur Jossi Wieler maakte voor het Goethe Instituut Tokio een moderne bewerking van de Japanse griezelklassieker *Yotsuya Ghost Story*. Samen met kostuumontwerpster Kazuko Watanabe en twaalf vooraanstaande Japanse acteurs toverde hij dit traditionele epos om tot een modern verhaal over eenzaamheid, angst en de overlevingsstrijd van het leven in de grote stad.

HEDDA GABLER

Hedda Gabler ging in september 2004 in première in New York en won vier OBIE Awards voor de beste Off Broadway producties, waaronder die voor beste regie en beste toneelbeeld. Ivo van Hove regisseerde Hedda Gabler bij de New York Theatre Workshop, een groep die onder andere de wereldpremière van *Angels in America* bracht en die hedendaagse buitenlandse auteurs in Amerika introduceert. Eerder bracht van Hove bij dit gezelschap *Alice in Bed*, *More Sately Mansions* en een geruchtmakende versie van *A Streetcar Named Desire* op de planken. Het Holland Festival presenteert in het Ibsen jaar de Nederlandse première van dit veelgeprezen stuk door Van Hove's eigen gezelschap Toneelgroep Amsterdam.

NONO

Het broze en zelden uitgevoerde *Quando Stanno Morendo, Diario Polacco 2* voor vier vrouwenstemmen, cello, fluit en elektronica van de Italiaanse componist Luigi Nono wordt door Champ d'Action, volledig in de geest van de 'revolutionair' Nono, voorafgegaan door een performance. Het gezelschap verzocht Josse De Pauw een bewerking van de teksten in het Nederlands te maken. De Pauw brengt die teksten live, begeleid door een muzikale interventie van Serge

Verstockt en de muzikanten van Champ d'Action. Daarop aansluitend volgt de uitvoering van *Quando Stanno Morendo, Diario Polacco 2*. Het Nono-project wordt ingeleid door een delicaat werkje van Nono voor piano en tape: ...*Sofferte Onde Serene*... dat Nono schreef voor Maurizio Pollini.

Voorafgaande aan dit concert speelt altviolist Garth Knox een nieuw werk van Kaija Saariaho, geschreven in opdracht van het Holland Festival. Dit werk is eerder tijdens het festival in het Bimhuis in première gegaan en wordt als extra presentje aan het concert van Champ d'Action toegevoegd.

AMID THE CLOUDS

Koohestani vertelt in deze theatervoorstelling een verhaal uit zijn land, Iran, aan de hand van de levens van twee vluchtelingen. Hij doet dit op de voor hem en zijn gezelschap Mehr Theatrical Group zo kenmerkende ingetogen, sobere wijze. Het mythische oude Perzië wordt in deze voorstelling verweven met de hedendaagse realiteit van vluchtelingen. *Amid the Clouds* werd op verschillende festivals vol lof ontvangen. In het Holland Festival 2006 maakt Koohestani zijn Nederlandse debuut.

KURTÁG 80 JAAR

Het Holland Festival viert György Kurtág's 80ste verjaardag in aanwezigheid van de grote Hongaarse componist zelf met een retrospectief op zijn werk. Het Schönberg Ensemble brengt vier composities van zijn hand. In elk van deze composities speelt de ruimte een belangrijke rol. Kurtág plaatst zijn musici in deze composities niet in een statisch toneelbeeld maar maakt gebruik van de omgeving. De unieke kwaliteiten van het nieuwe Muziekgebouw aan 't IJ komen dan ook maximaal tot hun recht in deze ruimtelijke stukken.

DIDO & AENEAS

Choreografe Sasha Waltz, altijd al zoekend naar de grenzen van de dans, maakte met deze productie haar debuut als operaregisseuse. En met succes. Die Welt spreekt van 'een zeldzaam poëtische belevenis, geraffineerde minimalistische pracht met kleine stappen en grote lijnen' en Le Monde noemt het stuk 'een totaalbelevenis die een weldaad is voor oog en oor.' Waltz brengt het tragische verhaal over de onmogelijke liefde tussen Dido en Aeneas op eigen wijze: met ironische afstand creëert ze een eenheid van zang, dans en spel waarbij het onderscheid tussen solist en koor, dansers en zangers verdwijnt

ZERO DEGREES

Choreografen Akram Khan en Sidi Larbi Cherkaoui, beeldend kunstenaar Antony Gormley en componist Nithin Sawney bundelen hun krachten in deze dansvoorstelling. Akram Khan en Sidi Larbi Cherkaoui zoeken in *zero degrees* naar het referentiepunt in het leven, de bron, de nul. Geïnspireerd door hun dubbele identiteit – beiden groeiden op met de islam in een allochtoon gezin in een westerse, gesecculariseerde samenleving – gaat het tweetal op zoek naar dit nulpunt aan de hand van tegenstellingen: dood en geboorte, donker en licht, chaos en orde. Voor de vormgeving en de muziek werd een beroep gedaan op beeldhouwer Antony Gormley en componist Nitin Sawhney, dit festival ook te beluisteren in *A Throw of Dice*. Beide kunstenaars hebben hun sporen ruimschoots verdiend binnen hun eigen discipline.

SCENES FROM THE TEMPEST

Thomas Adès (1971) en Sir Harrison Birtwistle (1934) vertegenwoordigen twee generaties Britse componisten. Birtwistle heeft zijn sporen in de hedendaagse muziek al ruimschoots verdiend, terwijl Adès de afgelopen jaren als een komeet aan het muzikaal firmament is verschenen. *Scenes from The Tempest* bevat delen uit de opera *The Tempest*, een opdracht van The Royal Opera in Covent Garden en Adès meest ambitieuze project tot nu toe. *Earth Dances* van Birtwistle ligt minder makkelijk in het gehoor. Om Het Parool te citeren: 'De impact van Earth Dances is groot en onmiddellijk. Het stuk beschrijven is nauwelijks mogelijk, maar het klinkt als twee Sacres du Printemps die eerst hevige ruzie maken en het aan het slot weer bijleggen. Bij Stravinsky dansten alleen de balletdansers; bij Birtwistle danst de aarde zelf.'

THE GARDEN OF DREAMS

Wat de symfonische muziek betreft is Dmitri Sjostakovitsj verreweg de meest gespeelde componist van de laatste honderd jaar. Met de nieuwe chef-dirigent Mariss Jansons, die letterlijk opgroeide tussen de muziek van Sjostakovitsj, is het niet verwonderlijk dat het Koninklijk Concertgebouworkest in het Sjostakovitsj-jaar 2006 uitgebreid aandacht besteedt aan zijn muziek. Het concert in het Holland Festival biedt onder meer het weinig gespeelde *Tweede celloconcert*. Mstislav Rostropovitsj bracht het in première ter gelegenheid van Sjostakovitsj' zestigste verjaardag. De Russische componiste Elena Firsova schreef in opdracht van het KCO *The Garden of Dreams*, een hommage aan Sjostakovitsj. Tot slot een uitvoering van de laatste symfonie van Prokofjev.

A THROW OF DICE

Nitin Sawhney is ongetwijfeld een van de meeste invloedrijke en veelzijdige, creatieve talenten van het moment. Hij is filmproducent, songwriter, DJ en daarnaast een veelgeprezen flamencogitarist en jazzpianist. Inmiddels zijn zeven soloalbums op CD verschenen en werkte hij samen met toptiesten als Paul McCartney, Sting en Sinead O'Connor. Met zijn vermogen om culturele barrières te doorbreken heeft hij grote erkenning gekregen in de klassieke gemeenschap. In 2005 componeerde Sawhney een stuk voor het London Symphony Orchestra voor de geluidloze Duits-Indiase film *A Throw of Dice (Schicksalswürfel)* uit 1929 van de Duitse Franz Osten. Tijdens het Holland Festival wordt *A Throw of Dice* uitgevoerd door het Metropole Orkest en Nitin Sawhney.

SPIRE

Spire is een initiatief van Mike Harding, één van de oprichters van het Britse muzieklabel Touch. Harding was al in zijn jongensjaren gefascineerd door orgelmuziek, maar tegelijkertijd ook geïrriteerd door het gebrek aan experimenteerlust bij de organisten. In 2003 vroeg hij hedendaagse musici om nieuw werk te componeren geïnspireerd op het orgel en bracht deze uit op de dubbel-CD *Spire – Organ Works, past, present and future*. Ook het slotconcert van het Holland Festival draait volledig om het orgel, de 'keizer der instrumenten'. In de Oude Kerk zullen oude én nieuwe werken, van Bach tot Bull en van de 14e eeuw tot nu, op meerdere orgels worden gespeeld. De bekende Britse organisten Charles Matthews en Marcus Davidson voeren de verschillende werken uit op drie orgels, terwijl Fennesz, Fuhler en Jeck een alternatief geluid bieden.

Sponsors, fondsen & partners

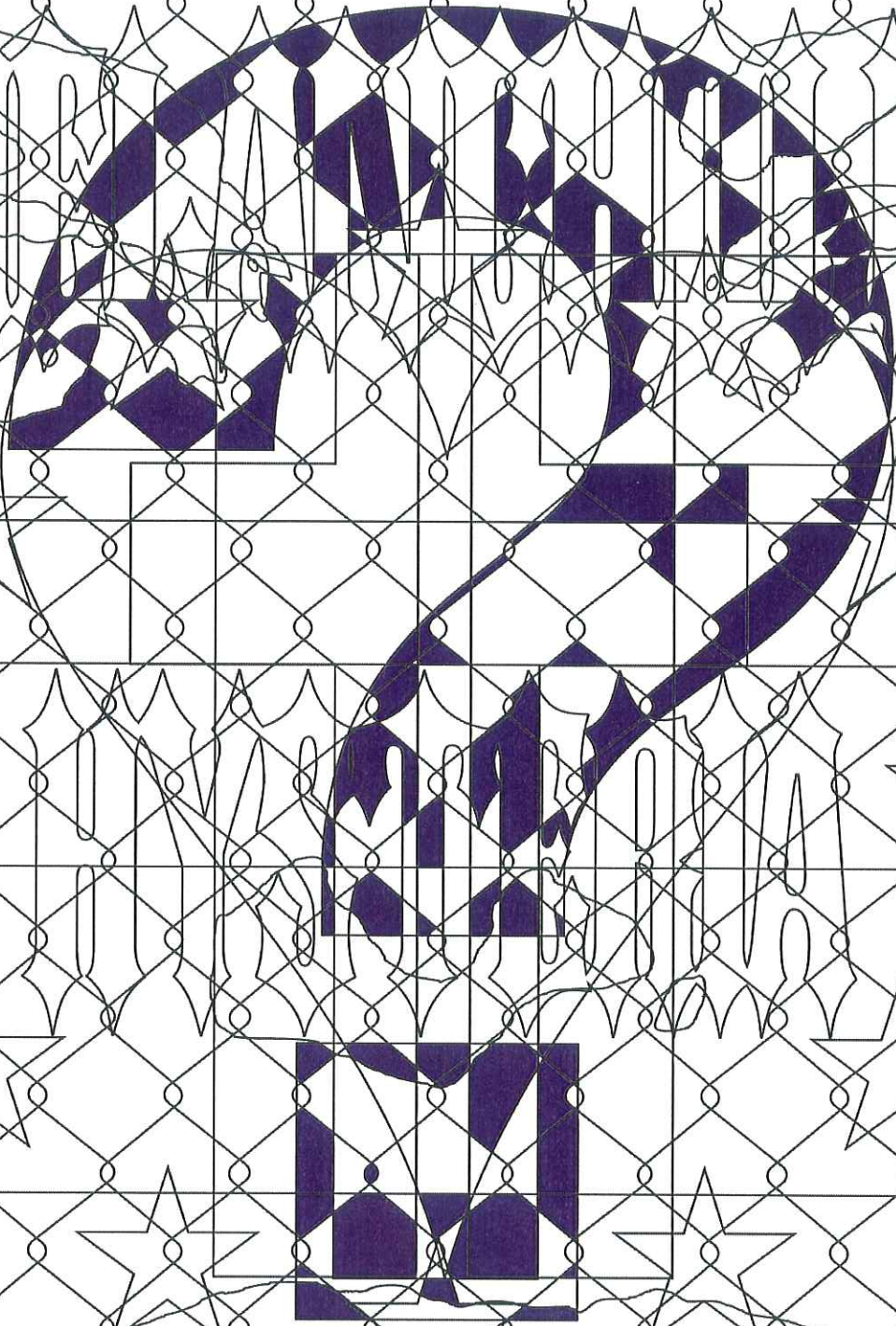

DE VRIENDEN VAN HET HOLLAND FESTIVAL

ABP, Alcatel Telecom Nederland, DDB Amsterdam, De Nederlandsche Bank, Flashlight Rental, Fortis Bank Amsterdam, Fortis MeesPierson, ING Groep, Kamer van Koophandel Amsterdam, Koninklijke Wegener, Logispring, Marsh, MeyerBergman, Nederlandse Spoorwegen, Nuon, Pon Holdings, SNS Reaal Groep, Trimp & Van Tartwijk, Westergasfabriek, Young & Rubicam en diverse particulieren.

HET HOLLAND FESTIVAL IS LID VAN

2 - 25 JUNI 2006

HOLLAND FESTIVAL